Coalitieakkoord 2026-2030

Eigenzinnig & Verbonden

Samen voor Groningen

PRO GRONINGEN

Partij voor de Dieren

CDA

SP

ChristenUnie Groningen

Inhoud

Dichtbij 8
Toegankelijkheid 9
Inwonersparticipatie 10
Gebiedsgericht werken 10
Schadeherstel, versterking en perspectief in het bevingsgebied 11

Sociaal 12
Ontmoeting 13
Armoede en bestaanszekerheid 13
Werk en participatie 16
Een sterke sociale basis 18
Onderwijs 19
Jeugdhulp 22
Gezondheid 23
Zorg en ondersteuning 25
Veiligheid 27
Een weerbare samenleving 31
Diversiteit en inclusie 32
Nieuwkomers 33

Duurzaam 34
Klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit 34
Energietransitie 38
Schoon water 40
Voedsel 40
Dierenwelzijn 41

Thuis 42
Groningen groeit groen, sociaal en eerlijk 42
Wonen 45
Wijkvernieuwing en wijkontwikkeling 48
Binnenstad 49
Duurzame mobiliteit 51

Samen 56
De economie in evenwicht 56
Landbouw van de toekomst 60
Sport en bewegen 61
Kunst en cultuur 63
Evenementen 67
Externe betrekkingen 68

Geld 70

Bijlage 74
Financiële overzichten 74
Overzicht intensiveringen 74
Portefeuilleverdeling 86

Inleiding

Groningen is een plek om trots op te zijn. Het is de plek waar we wonen, opgroeien, studeren, werken en voor elkaar zorgen. Een gemeente van contrasten én verbondenheid: van de weidse landschappen en karakteristieke dorpen tot het bruisende hart van de stad. Juist die diversiteit maakt Groningen sterk. Mensen verschillen van elkaar in achtergrond, overtuiging en manier van leven. Daarom is het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn en mee kan doen. Wat ons verbindt, is de verantwoordelijkheid die we voelen voor onze leefomgeving en voor elkaar. Overal zijn mensen die zich inzetten voor hun buurt, hun vereniging en hun straat. Dat is de kracht van Groningen. Niet ieder voor zich, maar samen.

We hebben tijdens de totstandkoming van dit akkoord met inwoners, ondernemers, verenigingen en organisaties gesproken. Hun verhalen, zorgen, ideeën en ervaringen geven richting aan de keuzes die we maken. Want beleid werkt pas als het aansluit bij de praktijk en zorgen van alledag.

Thuis

In Groningen ben je thuis, waar het fijn leven is. Toch voelen veel van onze inwoners onzekerheid over de toekomst. Jongeren twijfelen of zij ooit een betaalbare woning vinden. Ouderen vereenzamen.

Inleiding

Gezinnen hebben moeite om rond te komen. Ondernemers merken hoe kwetsbaar de economie is. De kloof tussen arm en rijk groeit. En steeds meer mensen voelen de gevolgen van klimaatverandering. Dit zijn terechte zorgen. Daarom werken we verder aan betaalbare woningen, sterke wijken en dorpen, goede voorzieningen en een groene en gezonde leefomgeving voor iedereen.

Samen

Respect voor mens, dier en biodiversiteit is het fundament onder onze politieke keuzes. Daarom kijken wij niet alleen naar de rekening van vandaag, maar ook naar de maatschappelijke en ecologische gevolgen van morgen. Dit vraagt om moedige keuzes; vanuit perspectief, verbondenheid en verantwoordelijkheid om te zorgen voor alles wat leeft. De keuzes die we vandaag maken, bepalen hoe Groningen er morgen uitziet voor onze kinderen en kleinkinderen. Daarbij zoeken we actief de samenwerking met verenigingen, kennisinstellingen, ondernemers en andere overheden zoals gemeenten, de provincie, Den Haag en Europa om onze doelen te realiseren.

Sociaal

Onze leefomgeving is niet alleen een ruimte om te wonen en werken. Het is de plek waar mensen gezond kunnen leven, elkaar kunnen ontmoeten en waar ze zich verbonden voelen met hun omgeving. Buurthuizen, (groene) speeltuinen, sportverenigingen, culturele initiatieven, openbare plekken, buurtmoeders in Lewenborg en bewonersinitiatieven die buurten vergroenen zijn geen luxe, maar de basis van een menselijke samenleving. Want een samenleving wordt sterker wanneer mensen elkaar kennen en zich gezien voelen.

Duurzaam

We kiezen nadrukkelijk voor een groene gemeente. Dat is nodig om onze bijdrage aan klimaatverandering te verkleinen én de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Ook is groen belangrijk voor onze gezondheid, de leefbaarheid en ons welzijn. Meer bomen en groene plekken, minder stenen. Meer bescherming van dieren,

veilige wandel- en fietsroutes en duurzame woningen en buurten die voorbereid zijn op extreme hitte en wateroverlast. Om echt een verschil te maken voor mensen, dieren, biodiversiteit en het klimaat, is politiek met lef nodig. En een economie gebaseerd op gezondheid, leefbaarheid en ecologische balans.

Vertrouwen

Demografische veranderingen, economische onzekerheid, technologische ontwikkelingen, geopolitieke spanningen, oorlogen en klimaatverandering vragen om een sterke en weerbare samenleving, waar mensen elkaar weten te vinden, elkaar ondersteunen en versterken en niet tegenover elkaar staan. Zodat buurten, verenigingen, ondernemers, scholen, zorgorganisaties en inwoners samen met de overheid verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Wat al aanwezig is in wijken en dorpen verdient daarbij vertrouwen en versterking. Verandering vraagt niet altijd om iets nieuws; vaak begint echte vooruitgang bij het erkennen van de kracht die er al is.

Dichtbij

Een nabije overheid is een overheid die zichtbaar aanwezig is in wijken en dorpen. Die de inwoners kent, luistert en begrijpt wat er speelt. Nabijheid betekent niet dat de overheid alles overneemt. Soms betekent het juist ruimte en vertrouwen geven aan inwoners, ondernemers en initiatieven. Zodat ideeën uit de samenleving ook echt kunnen groeien. Daarom werken wij gebiedsgericht, met sterke gebiedsteams die samenwerken met bewoners en organisaties.

Eigenzinnig en verbonden

De financiële vooruitzichten voor gemeenten blijven zorgelijk. De druk op gemeentelijke financiën neemt door keuzes van het kabinet toe, terwijl de maatschappelijke verwachtingen, opgaven en wettelijke taken onverminderd groot blijven.

Besturen is verantwoordelijkheid nemen, keuzes maken en mensen meenemen in waarom die keuzes nodig zijn. Groningen gaat daarbij bewust een eigen weg. Tegen de stroom van individualisering kiezen wij voor gemeenschap, duurzaamheid en menselijke maat. We kijken niet alleen naar wat goed is voor het individu, maar naar wat goed is voor ons allemaal. Zo blijft Groningen wat het altijd is geweest: levendig, sociaal, groen, eigenzinnig en verbonden.

Achter vlnr: Inge Jongman (CU), Mirjam Wijnja (PRO), Eelco Eikenaar (SP), Rik van Niejenhuis (PRO) Peter Rebergen (CU) en Ineke van Gent (formateur).
Voor vlnr: Janette Bosma (PvdD). Jalt de Haan (CDA), Jint Hoeksema (CDA), Bart Hekkema (PvdD). Hans de Waard (SP) ontbreekt op de foto.

1 Dichtbij

De gemeente Groningen wil een overheid zijn die dicht bij inwoners staat. Veel mensen ervaren de overheid niet meer als bondgenoot, maar als een sta-in-de-weg of zelfs als tegenstander. Wij willen die ontwikkeling keren met wat wij de nabije overheid noemen: een gemeente die buurten en dorpen kent, zichtbaar en aanspreekbaar is en naast mensen staat in plaats van op afstand bestuurt.

Een nabije overheid heeft een menselijk gezicht. Letterlijk: mensen met een naam, dichtbij en aanspreekbaar, die onderdeel zijn van het dagelijks leven in wijken en dorpen. Mensen die luisteren, begrijpen wat er speelt en samen met inwoners oplossingen zoeken. We staan naast mensen die moeite hebben om mee te komen, met betrokkenheid, maatwerk en persoonlijke aandacht. Daarbij hoort ook dat regels zo eenvoudig mogelijk zijn, verwachtingen duidelijk zijn en onze communicatie helder, toegankelijk en vriendelijk is.

Concreet betekent dit dat gebiedsgericht werken de basis vormt van onze manier van besturen. Het begint in de buurt. Met opbouwwerkers die weten wat er speelt in een wijk of dorp, met buurt- en dorpshuizen waar gemeenschappen samenkomen en met gebiedsteams die de ogen en oren van de gemeente zijn. Verspreid over de gemeente werken zeven gebiedsteams samen met inwoners aan de woon- en leefomgeving en de sociale basis. De gemeente is al dichtbij aanwezig via werk en participatie, inkomen, de Groninger Krediet Bank (GKB) en de WIJ-teams. Dit gaan we de komende jaren verder versterken. Het is belangrijk dat inwoners de gebiedsteams weten te vinden en andersom.

Een overheid die dichtbij is, begrijpt ook dat Groningen bestaat uit veel verschillende mensen, met verschillende zorgen, achtergronden en behoeften. Regels of regelingen passen daarom niet altijd bij iemands situatie. In zulke gevallen is er ruimte voor maatwerk. De menselijke maat staat centraal, niet de regel op zichzelf.

Een nabije overheid voelt de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen zich gezien voelen, mee kunnen doen en invloed ervaren op hun leefomgeving. Daarom waarderen we initiatieven van inwoners en organisaties. Daarbij past een gemeente die meedenkt, faciliteert en waar mogelijk participeert. Met het Gronings participatiemodel geven we de inwoners meer zeggenschap.

Tegelijkertijd geloven we in de kracht van de lokale democratie: het bestuur blijft verantwoordelijk voor het algemeen belang, met een luisterende houding naar inwoners. We stimuleren dat inwoners zichzelf organiseren in bijvoorbeeld coöperaties op het gebied van duurzaamheid, zorg, wonen, lokale economie of wijkbeheer. Sterk Hoogkerk laat zien wat mogelijk is wanneer inwoners en gemeente samenwerken; met een burgerbegroting beslissen inwoners daar jaarlijks mee over hun eigen leefomgeving.

Besturen betekent voor ons in de eerste plaats luisteren, vertrouwen geven en ruimte maken voor initiatief. Dat vraagt om een overheid die niet alles zelf wil bepalen, maar oprecht samenwerkt met inwoners en verantwoordelijkheid durft te delen, zonder de democratische spelregels uit het oog te verliezen.

Toegankelijkheid

Het is belangrijk dat de gemeente toegankelijk is voor alle inwoners. Dat betekent dat de gemeente begrijpelijk communiceert en zowel fysiek als digitaal goed bereikbaar is. Toegankelijkheid gaat ook over begaanbare stoepen en de aanwezigheid van voldoende openbare toiletten in de stad.

Samen met de Werkgroep Toegankelijk Groningen geven we in onze gemeente vorm en inhoud aan het VN-verdrag Handicap.

Acties

- Een nabije overheid is gemakkelijk te bereiken. Daarom zorgen we ervoor dat we zowel digitaal als fysiek voor al onze inwoners klaar staan.
- De afgelopen jaren heeft de gemeente Groningen haar brieven toegankelijker gemaakt. Daar blijven we aan werken. We blijven onze informatie eenvoudig aanbieden. We gaan door met de terugstuurservice voor brieven die inwoners te ingewikkeld vinden. Wie een brief terugstuurt en daarin aangeeft welke tekst(en) te ingewikkeld zijn, ontvangt daarna een eenvoudiger herschreven brief.
- We gaan in raadsvoorstellen opnemen wat de argumenten en kanttekeningen zijn. Dat verbetert de helderheid in het debat en de toegankelijkheid van de besluitvorming.
- We continueren de campagne ‘Stoep vrij, iedereen blij’. Vanuit deze campagne gaan we samen met ondernemers, bewoners en bezoekers aan de slag om de stoep vrij te maken.
- Samen met ondernemers realiseren we meer openbare toiletten in de binnenstad. We zorgen dat bestaande toiletten worden verbeterd.
- Het idee van kinderburgemeester Biene om meer speelplekken voor kinderen met een beperking te realiseren voeren we uit. Inclusieve speelplekken volgens de Samenspeelbehoefte krijgen prioriteit, zodat kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen.

1

Inwonersparticipatie

Een effectieve overheid kan niet zonder goed georganiseerde inwonersparticipatie. In onze participatieprocessen hebben we de afgelopen jaren flinke stappen gezet en daar gaan we mee door. We vinden het hierbij belangrijk dat we ook de stem van mensen die niet nadrukkelijk op de voorgrond willen of kunnen treden, horen en meenemen in onze besluiten.

Acties

- Omdat wij ervan overtuigd zijn dat bewoners samen de kennis, kunde en talenten hebben die nodig zijn om goed samen te leven en sterke gemeenschappen te bouwen, gaan we op meer plekken werken volgens de ABCD-methode[1]. Dit is een effectieve methode die democratie van onderop laat ontstaan en ruimte biedt voor zelforganisatie.
- Het Burgerberaad Afval was een succes. We gaan de komende periode minimaal één nieuw burgerberaad organiseren. Voor een burgerberaad geldt dat het onderwerp zich moet lenen voor deze manier van besluitvorming.

Gebiedsgericht werken

Groningen omarmt het gebiedsgericht werken. Dit gaat bij uitstek over een nabije overheid die zichtbaar het verschil maakt in de directe leefomgeving. Dat doen we vanuit onze overtuiging dat we solidair, rechtvaardig, toegankelijk en met zorg omgaan met onze inwoners. We versterken met het gebiedsgericht werken de relatie tussen de gemeente, de mensen in de dorpen en wijken en de maatschappelijke organisaties. De afgelopen jaren zijn er flinke stappen gezet om het gebiedsgericht werken aan te laten sluiten op wat er nodig is in de wijken en dorpen. Wij voeren doorlopend het gesprek met de inwoners en leren wat er in de wijken en dorpen speelt. We snappen daardoor beter hoe een vraagstuk in elkaar zit en welke dilemma's en gevoeligheden er zijn. Daardoor komen we tot betere besluiten die we eveneens beter kunnen uitleggen. Ook aan mensen die het niet eens zijn met een besluit.

We hanteren een beproefde werkwijze in alle wijken en dorpen, waar we aanwezig zijn met gebiedsteams. Daarnaast zijn medewerkers uit de gemeentelijke directies gekoppeld aan de gebieden. Door de korte lijnen handelen we sneller dan voorheen. Vanuit de gebiedsgerichte aanpak werken we met een gebiedsagenda en een budget. Dit maakt het mogelijk om eenvoudig belangrijke zaken voor de wijk te realiseren, bijvoorbeeld door bij te dragen aan initiatieven van bewoners. We investeren gericht en op maat.

1 | ABCD staat voor Samenlevingsopbouw (Asset Based Community Development) : Een methode voor gemeenschapsontwikkeling die uitgaat van de krachten en talenten in een wijk (de assets), in plaats van de problemen en tekorten.

Elk gebied heeft zijn specifieke karakter, bevolkingssamenstelling, opgaven en toekomstperspectief. Daarom kiezen we per gebied voor een passende aanpak. We kijken in samenspraak met de inwoners welke initiatieven, oplossingen en interventies passen bij een gebied. Dat versterkt de band tussen de wijkbewoners en de gemeente. Dit noemen we het Gronings model. Daar blijven we op inzetten, van Hoogkerk tot de Hoogte en van Sint-Annen tot Noordlaren.

Acties

- Vanuit deze stevige basis continueren we het gebiedsgerichte werken. We versterken de positie van de gebiedsteams.
- We continueren de succesvolle burgerbegroting Sterk Hoogkerk op de huidige wijze. De inwoners van Hoogkerk bedenken zelf plannen voor hun omgeving en beslissen samen welke uitgevoerd worden.

Schadeherstel, versterking en perspectief in het bevingsgebied

De gevolgen van de schade aan onder andere huizen, bedrijven, boerderijen en monumenten door mijnbouw en aardbevingen zijn voor veel inwoners al jarenlang merkbaar, vooral in en rond Ten Boer. Er komt veel op mensen af. Het team Versterken en Vernieuwen en het gebiedsteam werken hier voor en mét de inwoners aan deze opgaven.

Acties

- Veel mensen ervaren fysieke en emotionele schade en niet-nagekomen beloften. We continueren de inzet van aardbevingscoaches voor sociaal-emotionele ondersteuning en aardbevingsconsulenten voor praktische en juridische ondersteuning voor inwoners.
- Wij blijven het Rijk en de uitvoerende organisaties aanspreken op hun verantwoordelijkheid zoals verwoord in Nij Begun. We staan achter het advies van de commissie Van Geel en blijven aandacht vragen voor de verschillen.
- We werken in het versterkingsgebied samen met de bewoners aan leefbare straten en wijken met ruimte voor ontmoeting in de dorpshuizen.
- Met Bloeiend Perspectief werken we samen met de bewoners aan meer groen en biodiversiteit.

2

Sociaal

In Groningen hebben we oog voor elkaar. Stadjers, studenten en dorpsbewoners reiken elkaar de hand wanneer dat nodig is. Wat ons verbindt, is de verantwoordelijkheid die we voelen voor onze leefomgeving en voor elkaar. Niet ieder voor zich, maar samen. Een samenleving wordt sterker wanneer mensen elkaar kennen en naar elkaar omzien. Samen zijn we beter in staat om voor onszelf en elkaar te zorgen.

Investeren in ontmoetingsplekken in dorpen, wijken en andere plekken waar we samenkomen is daarom waardevol. Het versterken van het verenigingsleven en ondersteuning van kleinschalige netwerken op straat- of buurtniveau, waar buren, mantelzorgers en vrijwilligers elkaar helpen, hoort hierbij. Vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas spelen daarin een voorname rol. Net als buurtmoeders en buurtvaders die zelf in actie komen voor de samenhang in de wijk en die voorkomen dat kinderen afglijden richting criminaliteit.

We versterken de kracht die aanwezig is in de samenleving. Maar we zorgen er ook voor dat waar het nodig is, er op het gebied van zorg, ondersteuning, gezondheid, armoede en veiligheid, door professionals de juiste aanpak of hulp wordt gegeven.

Ontmoeting

Een sterke samenleving begint dichtbij huis. In de straat, op school, in het buurthuis of bij de sportvereniging. Daar ontmoeten mensen elkaar en ontstaan vriendschappen. Daar helpen inwoners elkaar verder. Dat is belangrijk, want we zien veel inwoners die eenzaam zijn, in armoede leven of zorg nodig hebben. Daarom blijven we investeren in goede voorzieningen en voldoende groen in alle wijken en dorpen. We ondersteunen inwoners die initiatief nemen. We zorgen voor goede ontmoetingsplekken. En we zorgen dat hulp dichtbij en toegankelijk blijft.

Acties

- We investeren in ontmoetingsplekken in de dorpen en wijken; accommodaties zoals wijkcentra, dorpshuizen en buurtkamers, maar ook voedseltuinen. Deze zorgen voor laagdrempelige ontmoeting zoals bij Van Houten en MFC Engelbert.
- Een aantal sociaal-culturele accommodaties is toe aan vervanging of renovatie. We gaan dit gebiedsgericht aanpakken samen met dorpen en wijken. We vinden het belangrijk dat de accommodaties met de hoogste urgentie het eerst aangepakt gaan worden. Hierbij kijken we naar de staat van de accommodaties maar ook naar de functie in de wijk die deze vervullen. We streven naar een goede spreiding over de gemeente. Met name in de wijken waar de sociale basis versterking kan gebruiken, willen we investeren.
- We stimuleren inwoners die met buurtinitiatieven iets organiseren in de buurt. Daar werken we als gemeente graag aan mee. Een mooi voorbeeld is het buurtinitiatief in Winneweer. Bij de afhandeling van aanvragen en vergunningen zorgen we voor eenvoud en snelheid.

Armoede en bestaanszekerheid

We kiezen voor armoedebeleid dat uitgaat van vertrouwen, menselijkheid en bestaanszekerheid. Niet regels en wantrouwen centraal, maar mensen en hun dagelijks leven.

Armoede en schulden raken mensen diep. Het gaat niet alleen over geld, maar ook over stress, onzekerheid en het gevoel steeds verder achterop te raken. Financiële zorgen en schulden kunnen mensen gevangenhouden in een vicieuze cirkel waar moeilijk uit te komen is. We werken daarom aan de tijdelijke verlichting van stress, gepaard met regelingen waarbij we samen met de inwoner naar de toekomst kijken. We zijn trots op onze samenleving met sterke, sociale buurten waar mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen. Via onze werkcoaches staan we dicht naast inwoners en spelen we snel in op de problematiek.

Tegelijkertijd weten we dat er nog een lange weg te gaan is. Te veel mensen leven in financiële onzekerheid. Zolang landelijke keuzes ertoe leiden dat het sociaal minimum ontoereikend is, blijven we ervoor zorgen dat niemand in Groningen iets tekortkomt. Bijvoorbeeld via onze ruime belastingkwijtscheldingen en inkomensregelingen. We voeren een sociaal incassobeleid uit, waarbij we bij een gemiste betaling altijd eerst kijken naar de situatie van de mens in plaats van de regel. In plaats van boetes sturen we herinneringen.

In Groningen kiezen we voor preventie boven repressie. Problemen moeten vroeg gesignaleerd worden, zodat kleine zorgen niet uitgroeien tot langdurige schulden. Ook willen we voorkomen dat ondersteuning leidt tot een gevoel van schaamte of het verlies van autonomie. Vertrouwen in inwoners blijft het uitgangspunt en dit dragen we breed uit.

Wethouder
Armoede, Wijkvernieuwing en Dienstverlening

Eelco Eikenaar

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Want een stem die niet
wordt gehoord
is als een vergeten fluitketel
in een leeg huis.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Met mijn kinderen naar voetbal is de ultieme ontspanning. Of het nou FC Groningen is of FC Sankt Pauli uit Hamburg. Daarom sjaals van beide clubs.

Wat maakt dat dit echt jouw portefeuille is?

De Franse schrijver Édouard Louis zegt het in zijn boek 'Ze hebben mijn vader vermoord' heel treffend: voor sommige mensen is een politieke keuze 'een kwestie van leven of dood'. Of we de kosten van de tandarts wel of niet vergoeden is het verschil tussen leven met schaamte en pijn of zonder. Daarom moeten we ongelijkheid bestrijden met alles dat we in ons hebben.

Welke film zou iedereen moeten zien?

'Sorry we missed you' van regisseur Ken Loach. Die film gaat over een pakjesbezorger die gedwongen als zelfstandige gaat werken. Een veel te dure bus moet kopen en door het postbedrijf wordt opgejaagd. Hijzelf en zijn gezin gaan daaraan kapot. Herkenbaar. We zien het overal om ons heen. Daar moeten we een einde aan maken. Iedereen verdient een waardig leven.

Welke woorden geven jou moed?

'Het lijkt onmogelijk tot het gedaan is'. Nelson Mandela zei dat en het is heel erg waar. Grote veranderingen zijn mogelijk. Alleen kan je het je soms moeilijk voorstellen omdat de wereld om je heen als een gegeven voelt. Maar één ding is zeker: verandering is er altijd, soms heel radicaal. En het is aan ons om die ten goede te laten zijn.

Armoede is geen individueel falen, maar een maatschappelijk vraagstuk. Daarom werken we samen met scholen, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen, werkgevers en vrijwilligersinitiatieven om inwoners perspectief en stabiliteit te bieden. Juist die allianties zijn nodig om generatiearmoede te doorbreken en armoede samen aan te pakken.

Acties

- Een nabije overheid heeft een gezicht. Daarom zijn medewerkers van de Groningse Kredietbank (GKB) en Inkomensondersteuning continu aanwezig in de wijk. Zo zijn zij beter in staat te doen wat echt helpt.
- Kansrijk Groningen wordt breed geroemd en krijgt op veel plekken navolging. Dat is niet voor niets. Ervaringsdeskundige buddy's bieden ondersteuning, zo intensief en zo lang als nodig is. Zonder oordeel helpen zij mensen de grip op hun leven terug te krijgen. Deze door Marloes de Bie ontwikkelde aanpak zetten we voort en breiden we uit naar meer wijken.
- Het automatisch uitkeren van toeslagen en regelingen vergroot niet alleen het bereik, maar voorkomt ook de vernederende gang langs instanties. Daarom gaan we door met het versimpelen en uniformeren van regelingen. Ook zorgen we ervoor dat geld zoveel mogelijk automatisch wordt uitbetaald, zonder dat mensen het hoeven aan te vragen.
- Het gemeentelijke meldpunt waar inwoners vermoeden van een onterechte uitkering kunnen melden stopt.
- We doorbreken generatiearmoede. Daarom zetten we projecten als Thoes voort en breiden we deze in aangepaste vorm uit. Bijvoorbeeld door alleenstaande ouders naast ondersteuning bij huisvesting, werk of opleiding ook een fatsoenlijk inkomen te geven. Daarbij kijken we naar de oorzaken van problemen en zoeken we de grenzen van wet- en regelgeving op zodat we passende hulp kunnen bieden. Waar die grenzen te veel knellen, zetten we een stevige lobby in gang om ze weg te nemen.
- De GKB heeft veel ervaring met vroegsignalering, saneringskredieten, het overnemen van schulden, het tijdelijk bevriezen van betalingen en andere manieren om financiële rust te brengen. Deze werkwijze blijven we doorontwikkelen. Daarbij doen we wat nodig is, ook al schuurt het met de regels. Voor complexe situaties zetten we de Doorbraakmethode in. Bewindvoering voeren we zoveel mogelijk zelf uit.
- Ervaringsdeskundigen worden structureel en betaald ingezet, ook bij beleidsontwikkeling. Dat is de beste manier om te komen tot armoedebeleid waarin vertrouwen en menselijke waardigheid daadwerkelijk centraal staan.
- We kiezen voor preventie boven repressie. Bij administratieve fouten geven we waarschuwingen in plaats van boetes. Daarbij kijken we altijd naar de omstandigheden waarin een fout is gemaakt.
- We maken ons zorgen over de toename van gokken en de ontwikkeling van 'buy now, pay later'. Dit zorgt ervoor dat mensen snel diep in de schulden kunnen raken.
- We bannen de reclames hierover zoveel mogelijk uit de gemeente. Ook blijven we hierop lobbyen richting het Rijk.
- We vergoeden tandarts- en dierenartskosten voor mensen met een laag inkomen.
- Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur is buitengewoon succesvol. Hierdoor kunnen volwassenen deelname aan culturele activiteiten of sport oppakken en zichzelf ontplooien. Het budget raakt elk jaar uitgeput. Daarom zetten we het voort en verhogen we het budget.

2

Werk en participatie

Werk is meer dan een manier om geld te verdienen. Het is een manier om mee te doen in de samenleving, jezelf te ontwikkelen en bij te dragen aan de maatschappij. Groningen is een gemeente waar iedereen mee kan doen, met of zonder diploma. Wij zijn ervan overtuigd dat iedereen iets wil bijdragen aan de samenleving. Tegelijkertijd zien we dat er nog mensen langs de zijlijn staan. Daarom investeren we in basisbanen, en maken we gebruik van loonkostensubsidies en scholingsfondsen. Ook blijven we investeren in praktijkleren, zodat mensen zonder diploma dat in de praktijk alsnog kunnen halen. We hebben extra aandacht voor jongvolwassenen in een kwetsbare positie. Zij hebben ondersteuning nodig om een toekomst op te bouwen.

Door met werkcoaches aanwezig te zijn in de wijken, begrijpen we beter wat mensen nodig hebben om de stap naar werk of participatie te zetten. De Groningse aanpak waarbij vertrouwen het vertrekpunt is en we de inwoners van de gebieden kennen, zetten we onverminderd voort. Ons doel is om de passende vorm van werk bij de persoon te vinden.

In het sociaal ontwikkelbedrijf iederz werken veel mensen met plezier. Dat blijven we ondersteunen en versterken, zodat mensen daar beschut en zinvol werk kunnen blijven doen.

Niet voor iedereen is een betaalde baan haalbaar. Ook via vrijwilligerswerk en dagbesteding doen inwoners volop mee in de samenleving. Veel maatschappelijk werk wordt onbetaald verricht en dat verdient waardering. Bovendien draagt ook onbetaald werk bij aan ontwikkeling en ontplooiing.

Acties

- De basisbaan heeft zich de afgelopen jaren bewezen voor mensen waarvan de verwachting was dat zij niet kunnen doorstromen in een baan bij een reguliere werkgever. Veel Groningers hebben hun plek gevonden en doen zinvol werk voor de buurt. Daarom breiden we het aantal basisbanen uit. We introduceren ook de overbrugbaan voor mensen waarvan we verwachten dat zij wel kunnen doorstromen.
- We zetten vaker loonkostensubsidies in. Zo kunnen meer mensen zelf hun inkomen verdienen en zijn zij minder afhankelijk van een uitkering.
- De komende jaren werken we verder aan de ontwikkeling van iederz. We verbeteren de dienstverlening door verschillende vormen van gesubsidieerd werk in te zetten, passend bij de talenten, vaardigheden en ondersteuningsbehoefte van inwoners. Soms gebeurt dat op locatie van iederz, soms via detachering bij werkgevers.
- We blijven investeren in het gebiedsgerichte werk van buurtcoaches. Zij kunnen samen met collega's van WIJ Groningen en de Groningse Kredietbank doen wat nodig is om mensen perspectief op werk te bieden.
- Het aantal jongeren dat zich meldt voor een bijstandsuitkering stijgt. Dat is zorgelijk. Wij bieden passende, preventieve ondersteuning om hen weer op weg te helpen.
- Jongvolwassenen in een kwetsbare positie blijven we ondersteunen, bijvoorbeeld door de aanpak van Route Arbeid+.

- Door nieuwkomers eerder en intensiever te begeleiden richting werk, worden zij sneller onderdeel van de samenleving. Zo gaat bovendien geen talent verloren.
- We bestrijden discriminatie op de arbeidsmarkt en zorgen ervoor dat niemand hoeft te werken onder slechte omstandigheden of met onzekere contracten. Uitbuiting van arbeidsmigranten bestrijden we. Partijen die hiervan hun verdienmodel hebben gemaakt houden we zoveel mogelijk buiten de grenzen van onze gemeente.
- Met de Regionale Werkcentra bieden we mensen uit de hele arbeidsmarktregio de ondersteuning die nodig is. Die ondersteuning is er zowel voor mensen met een bijstandsuitkering als voor mensen die hun baan dreigen te verliezen of zelf van werk naar ander werk willen.
- We blijven ook in gesprek met mensen met een uitkering die geen perspectief hebben op werk. Wij willen niet dat Groningers buiten beeld raken.

2

Een sterke sociale basis

Een sterke sociale basis is essentieel om iedereen mee te laten doen in een leefbare en veerkrachtige samenleving. Het zorgt ervoor dat initiatieven van onderop kunnen bloeien en dat signalen van kwetsbaarheid worden opgepakt. We gaan door met de verschillende manieren waarop ondersteuning voor die sociale basis aanwezig is in de wijken en dorpen. Dat doen we door de inzet van wijk- en dorpsondersteuners. Zij ondersteunen onder meer het verenigingsleven en de organisatie van sociale activiteiten, helpen de lokale vrijwilligers en denken mee bij zorgvragen. Daarnaast is de inzet van jeugd- en opbouwwerk, jeugdsport- en cultuurcoaches heel belangrijk. Zij dragen bij aan het vormen en versterken van gemeenschappen en het versterken van de regie van inwoners over het eigen leven en de omgeving. Naast de inzet van professionals dragen ook vrijwilligers en mantelzorgers hieraan bij.

Acties

- We blijven investeren in de Stichting WIJ die voor de gemeente Groningen diverse vormen van ondersteuning aanbiedt.
- In buurten waar de leefbaarheid onder druk komt te staan, breiden we de bestaande ondersteuning van opbouwwerk tijdelijk uit.
- We investeren extra in de ondersteuning van vrijwilligersbesturen van bewonersverenigingen en sociaal-culturele accommodaties. Zij spelen een cruciale rol bij het versterken van de sociale basis in wijken en dorpen. Wij maken het mogelijk dat zij hun kennis en vaardigheden kunnen versterken.
- We gaan door met Wijkbedrijven omdat we deze erg waardevol vinden. Wijkbedrijven verschillen van vorm en inhoud, maar zijn lokale initiatieven die twee doelen nastreven: het verbeteren van de wijken en het bieden van kansen en werkgelegenheid aan mensen die anders langs de zijlijn zouden staan. Zo gebeurt dat in Wijkbedrijf Selwerd waar bewoners zich met veel passie en betrokkenheid inzetten voor de wijk.

Onderwijs

Goed onderwijs bepaalt de toekomst van kinderen, en daarmee van onze samenleving. Toch is die toekomst nog te vaak afhankelijk van waar je wieg staat of wat je ouders verdienen. Dat vinden wij onacceptabel. Ieder kind verdient gelijke kansen en dezelfde sterke start. We werken daarom samen met scholen om te zorgen voor een omgeving waarin ieder kind zich veilig, gezond en met gelijke kansen kan ontwikkelen.

School is de plek waar veel kinderen voor het eerst vrienden maken. Het is de plek waar kinderen zich emotioneel en sociaal ontwikkelen. En dat is voor ons net zo belangrijk als goed kunnen lezen en schrijven. Samen met scholen bewaken we de kwaliteit van het onderwijs en zorgen voor een sterke kinderopvang waar ruimte is voor ieder kind. Ook leraren spelen een cruciale rol in het onderwijs en de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Iedere jeugdige telt

In het basis- en voortgezet onderwijs bestaat een goede samenwerking tussen de gemeente, scholen en jeugdhulp. Er is veel aandacht voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. We willen voorkomen dat zij thuis komen te zitten zonder onderwijs. Daarom werken we met het Thuiszitterspact samen met scholen en zorgpartners om te voorkomen dat dit gebeurt. Ons uitgangspunt is: iedere jeugdige heeft recht op een passende plek in het onderwijs en de zorg. Samen zorgen we dat geen enkele jongere langdurig buiten beeld raakt en dat iedereen mee kan blijven doen.

Acties

- Een groeiend aantal kinderen en volwassenen heeft moeite met lezen en schrijven. We blijven investeren in De Bibliotheek op School en bewezen effectieve programma's, zoals De Leesclub.
- We versterken de basisvaardigheden van kinderen, jongeren en volwassenen. Ook verbeteren we het leesplezier en de leesvaardigheid van kinderen en jongeren door de uitvoering van het programma Lezen is Goud. Dit doen we in nauwe samenwerking met scholen, bibliotheken, de GGD en WIJ Groningen. Daarnaast houden we aandacht voor de sociale, creatieve en emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren.
- We investeren in onze Taalhuizen en taalambassadeurs om Groningers die moeite hebben met taal te ondersteunen.
- We maken ons hard voor Smartphonevrij Opgroeien. Intensief gebruik van een smartphone belemmert de ontwikkeling van kinderen. Samen met het onderwijs en ouders maken we maatschappelijke thema's als smartphones bespreekbaar. Ook gezonde relaties, seksuele voorlichting en respectvol omgaan met elkaar zijn belangrijke thema's.
- We zijn trots dat we als eerste gemeente brugfunctionarissen hebben aangenomen en we zien het succes. We blijven daarom investeren in de brugfunctionaris die ervoor zorgt dat kinderen goed mee kunnen doen op school door de brug te slaan tussen school, gezin en hulp in wijk of dorp.
- Met een centrale aanmeldprocedure voor het basisonderwijs en duidelijke voorlichting aan ouders over verschillende schooltypen en mogelijkheden willen we onderwijssegregatie aanpakken.

Wethouder
Onderwijs en Werk

Carine Bloemhoff

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Maak keuzes
die zacht genoeg zijn
om mensen niet te breken
en sterk genoeg
om ze te laten blijven zingen.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Ik bewaar tickets van bijzondere momenten, al belanden ze weleens bij het oud papier. Dit ticket voor de Election Night van de Democraten in 2012 niet. Het was de afsluiting van een roadtrip met vrienden van de Jonge Socialisten voor de herverkiezing van Obama. Een magische avond vol hoop. Er waren gezinnen met kinderen en geloof in verandering. Dit ticket staat voor mij voor die hoop: wie had gedacht dat Amerika ooit een president van kleur zou krijgen? Dan is Trump en radicaal-rechts ook te verslaan. Misschien wel door Zohran Mamdani?

Wat maakt dat dit echt jouw portefeuille is?

Het gaat om bestaanszekerheid, kansengelijkheid en perspectief bieden aan mensen. Als kinderen samen naar de kinderopvang en school gaan geeft dat de beste basis in de start van het leven. De waarde van werk zie ik iedere dag weer als ik mijn fiets parkeer in de stad. Dan kom ik vaak de medewerkers met een basisbaan tegen die trots zijn op hun werk en blij met het effect op hun leven: met sociale contacten, een betere gezondheid en meer inkomen. Dat is waar ik het voor doe!

Welke podcast of documentaire raad je vaak aan?

De documentaire die ik tip is -hoe kan het ook anders- Klassen, over de strijd voor gelijke kansen in het onderwijs met Marjolein Moorman.

Wat was je eerste bijbaan?

Dat was in het pretpark Duinen-Zathe in Appelscha. Ik werkte in de kiosk en verkocht ijsjes, patat en suikerspinnen

Wat is je liefste plek in Groningen?

Ik kom graag in de Oosterparkwijk en voel er me thuis. Bij HOP, Van Houten en bij de Michi Noeki zie ik de kracht van gemeenschap en een fijne sfeer. Een van oudsher rode wijk met veel groen en ruimte voor ontmoeting.

- We gaan door met de verlengde schooldag die kinderen extra tijd en kansen geeft om zich na school te ontwikkelen door extra ondersteuning, sport en cultuur en andere vormen van talentontwikkeling. We onderzoeken hierbij hoe verenigingen meer betrokken kunnen worden bij de verlengde schooldag.
- We gaan door met Natuur- en Duurzaamheid Educatie (NDE). Wij bieden natuuronderwijs aan leerlingen van de groepen 1 tot en met 8. Dit doen wij het hele jaar door in onze schooltuinen. Kinderen leren hierdoor omgaan met natuur en dieren en op scholen is aandacht voor de bewustwording van thema's als de klimaatcrisis.
- De pilots gratis kinderopvang zetten we voort. Jonge kinderen van ouders die niet werken of studeren (en daarom geen vergoeding voor kinderopvang krijgen) kunnen daardoor ook twee dagen per week kosteloos naar de opvang om te spelen en zich te ontwikkelen.
- We blijven ons richting het Rijk inzetten voor het concept van een brede brugklas. Hierdoor krijgen leerlingen nadat ze van de basisschool komen voldoende tijd om hun eigen capaciteiten te ontwikkelen voordat onderscheid in niveaus plaatsvindt.
- We stimuleren gezonde schoolkantines waar een gezonde leefstijl centraal staat met aandacht voor plantaardig voedsel.
- We ondersteunen jonge statushouders met ISK-onderwijs (Internationale Schakelklas) in de richting van werk en vervolgonderwijs.

Lerarentekort en onderwijshuisvesting

Naast het werken aan kansengelijkheid is de gemeente verantwoordelijk voor goede onderwijshuisvesting. In de stad zijn grotere basisscholen te vinden met veel aanbod en keuzemogelijkheden, terwijl in dorpen als Thesinge en Glimmen juist de kleinschalige, hechte dorpsscholen het hart van de gemeenschap vormen. Op al die scholen werken leerkrachten met hart voor hun vak dagelijks aan de ontwikkeling van duizenden kinderen en jongeren. Wij hebben grote waardering voor hun inzet en betrokkenheid. Tegelijk maken we ons zorgen over het toenemende tekort aan leraren, met name in het vmbo en het speciaal onderwijs.

Acties

- Samen met scholen werken we aan het aantrekken en behouden van goede leraren.
- Via het scholenplan Gro Up blijven we investeren in nieuwbouw en renovatie van onderwijsgebouwen. Bestaande gebouwen benutten we goed en nieuwe scholen bouwen we alleen als deze nodig zijn.
- Voor de leefbaarheid in de dorpen is het van belang dat de bijzondere opheffingsnormen voor basisscholen behouden blijven. Zo hoeven deze scholen niet te voldoen aan eenzelfde minimumaantal leerlingen als in de stad. Zo zorgen wij ervoor dat ieder kind lokaal goed onderwijs kan ervaren.

2

Samen werken aan de toekomst

Groningen is een jonge studentenstad met goede opleidingen en economische kracht. Het hoger onderwijs in onze gemeente wordt gekenmerkt door een sterke samenwerking tussen mbo-instellingen, hogescholen, waaronder de Hanze, en de Rijksuniversiteit Groningen. Binnen het middelbaar beroepsonderwijs spelen scholen zoals Noorderpoort en Alfa-college een belangrijke rol in het opleiden van vakmensen die aansluiten op de regionale arbeidsmarkt. De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van campussen, zoals de Zernike Campus, de Vitaliteitscampus en de Healthy Ageing Campus. Op deze plekken werken onderwijs, onderzoek en bedrijven samen. Het Akkoord van Groningen vormt hierbij een belangrijk samenwerkingsverband tussen onderwijsinstellingen, de gemeente en het bedrijfsleven om talent te behouden en economische ontwikkeling te versterken.

Er wordt ook gewerkt aan betere doorstroming van mbo naar hbo en universiteit voor studenten die dat willen. Daarnaast investeren we samen met scholen in innovatie, digitalisering en sectoren zoals techniek, zorg en energie. Zo groeit Groningen als kennisstad, waar leren en werken goed op elkaar aansluiten.

Acties

- Groningen is een talentregio. Door de inzet op thema's als innovatie, digitalisering, creativiteit, zorg en energie behouden we deze sterke positie.
- Met het Akkoord van Groningen blijven we de ontwikkeling van campussen in onze gemeente ondersteunen.

Jeugdhulp

Kinderen hebben recht op tijdige en juiste ondersteuning. Hierbij wordt de gezinssituatie betrokken. Jeugdhulp is een belangrijk middel om ergere problemen te voorkomen. Door besluiten van de Rijksoverheid dreigt deze zorg onbetaalbaar te worden. Om te voorkomen dat de jeugdhulp vastloopt, is het noodzakelijk dat we in regionaal verband de transformatie van de jeugdhulp snel afronden.

De transformatie heeft een duidelijke koers. We willen de jeugdhulp eenvoudig, laagdrempelig en toegankelijk organiseren. De afgelopen jaren is er veel verbeterd, zoals in de samenwerking met huisartsen. Daarop bouwen we voort. Kinderen worden minder gelabeld en gemedicaliseerd. We investeren in preventie, ook ten aanzien van het groeiende aantal jongeren dat kampt met mentale problemen. De jeugdhulp gaan we vormgeven met minder marktwerking en meer gericht op uit te voeren taken. Zo kan de zwaardere hulp snel beschikbaar komen voor de kinderen en gezinnen die het echt nodig hebben en kunnen we de kosten beter gaan beheersen.

Acties

- De basisjeugdhulp wordt uitgevoerd door de stichting WIJ. Deze hulp is dichtbij inwoners georganiseerd en inwoners kunnen zonder verwijzing terecht. We gaan de impact van de basisjeugdhulp meten.
- Voor aanvullende en hoog specialistische hulp selecteren we met de regio een klein aantal professionele aanbieders. We gaan daarbij sturen op hogere kwaliteit. Dat moet leiden tot minder kinderen in de jeugdzorg.
- We zetten in op preventie in de wijken en dorpen door het programma Positief Opgroeien.

- Wij investeren daar bovenop in een aantal preventieve maatregelen die bewezen effectief zijn en de instroom in de jeugdhulp zullen afremmen. Wij monitoren het resultaat van deze maatregelen om te zien of ze werken.
- Wij blijven het Rijk aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het financiële tekort bij jeugdzorg.

Gezondheid

Op het terrein van gezondheid willen we eraan bijdragen dat onze inwoners langer gezond leven. Ook willen we de verschillen in gezondheid tussen inwoners verkleinen. Waar je woont of opgroeit mag niet bepalen hoe gezond je bent. Preventie is daarbij essentieel. Door problemen te voorkomen, kunnen we ervoor zorgen dat minder mensen onnodig in een medisch traject terechtkomen. Voorkomen is immers beter dan genezen. Dat doen we op verschillende manieren. Soms met gerichte programma's, soms met campagnes die mensen bewust maken van gezonde keuzes. Preventie zit ook in alledaagse dingen. Bijvoorbeeld door samen met sportverenigingen aandacht te vragen voor gezond eten en voldoende bewegen. Zo werken we aan een gezonde leefstijl én houden we goede zorg toegankelijk en betaalbaar. Een goede gezondheid gaat bovendien over meer dan alleen zorg. Gezonde inwoners kunnen makkelijker meedoen, zich ontwikkelen en zelfstandig blijven.

De eerste duizend dagen van een kind zijn bepalend voor de kansen op een gezond leven. We willen dat ieder kind in Groningen de best mogelijke start krijgt. Daarom investeren we extra in de jeugdgezondheidszorg.

Acties

- De GGD levert de jeugdgezondheidszorg op de consultatiebureaus en ziet als enige instantie alle kinderen, maar kampt met onderbezetting. Dat heeft gevolgen voor de kwaliteit van de dienstverlening. Wij zorgen ervoor dat de GGD de personele bezetting weer op peil kan brengen.
- We continueren het programma Kansrijke Start. Deze aanpak brengt aanjagers (coördinatoren) in de wijken. Zij brengen verloskundige, kraamhulp, JGZ, kinderopvang en basisonderwijs bijeen in een netwerk. Daardoor wordt er ten aanzien van jonge kinderen snel gesignaleerd en kunnen problemen ook in een vroeg stadium goed en integraal worden aangepakt. Ook kunnen (aanstaande) ouders hier terecht met vragen. Kansrijke Start is geïntroduceerd in de noordelijke stadswijken en is uitgebreid naar steeds meer wijken omdat het bewezen effectief is.
- We willen dat binnen het fysiek domein het gezondheidsperspectief wordt meegenomen in de planvorming. We zijn bijvoorbeeld tegen fastfoodondernemingen nabij scholen.
- We stimuleren inwoners om gezonder en meer plantaardig te eten. We ondernemen actie tegen overgewicht.
- Roken schaadt de gezondheid, de leefomgeving en de natuur. De gemeente start een campagne tegen roken en vapen en breidt waar mogelijk rookvrije zones uit.
- We maken ons zorgen over de mentale gezondheid van met name jonge mensen. In de ernstigste gevallen leiden mentale problemen zelfs tot suïcide. Het is belangrijk dat jonge mensen durven te praten over hun problemen en weten waar ze terecht kunnen. We blijven samen met de GGD werken aan suïcidepreventie.

Wethouder
Zorg en Welzijn en Versterken en Vernieuwen

Inge Jongman

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Om ruimte te maken
voor het onmeetbare,
het trage, het kleine
dat zich nergens laat verantwoorden
maar overal gebeurt.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Mijn trouwring en mijn ringetje die ik kreeg na 1 jaar verkering (had graag oma's theekastje meegenomen maar dat paste helaas niet achterop de fiets).

Waar neem je bezoekers aan Groningen als eerste mee naartoe?

Via de binnenstad neem ik ze mee naar het Forum waar ik ze naast het gezellige centrum meteen álle facetten van onze gevarieerde gemeente kan laten zien vanaf het dak! Het Stadspark is in alle seizoenen ook een prachtige plek om te laten zien. Ook is het leuk om met de fiets of de auto een ommetje om de stad te maken. Bijvoorbeeld de weg naar Woltersum is een mooie route om het Groningse landschap te laten zien en ook het hunebed in Noordlaren is een geweldige plek. Of de kerk van Garmerwolde. Kortom, er is zoveel moois!

Wat was je eerste bijbaan?

Het schoonmaken van slagerij Mollema, de winkel van mijn vader, destijds aan de Verlengde Visserstraat 4.

Wat is je liefste plek in Groningen?

Een plek met heel dierbare herinneringen is de Prinsentuin in Groningen, waar mijn man en ik in juni 1993 onze trouwfoto's hebben laten maken.

Zorg en ondersteuning

In Groningen mag niemand aan de kant staan. Iedere Groninger verdient passende zorg en de kans op een gezond en gelukkig leven. Of je nu jong bent of oud, in de stad woont of in een dorp: zorg hangt niet af van wie je bent, waar je woont of wat je kunt betalen, maar van wat je nodig hebt.

Tegelijkertijd staat de toekomst van de zorg onder druk. We ontvangen minder geld van het Rijk en er is een groeiend tekort aan zorgpersoneel. Dat vraagt om een andere manier van kijken naar zorg: niet alleen problemen oplossen als ze ontstaan, maar ook voorkomen dat mensen onnodig in de knel komen. Daarom investeren we in preventie, een sterke sociale basis en de kracht van inwoners zelf.

Door elkaar te ondersteunen en sterke sociale netwerken op te bouwen, houden we Groningen veerkrachtig en menselijk. De sociale basis vormt de stevige bodem waarop goede zorg en samenleven mogelijk blijven. We werken samen met zorgorganisaties, huisartsen en welzijnsinstellingen om inwoners snel en passend te helpen. Wijkteams spelen hierin een belangrijke rol: zij staan dichtbij mensen, signaleren vroegtijdig wat nodig is en bieden ondersteuning op maat.

Zorg moet menselijk en toegankelijk zijn. Dat betekent aandacht voor gezondheid, welzijn en meedoen in de samenleving. We zetten in op een gezonde leefstijl en mentale gezondheid, zodat inwoners langer gezond en zelfstandig kunnen blijven. Door problemen eerder te herkennen en ondersteuning dichtbij te organiseren, voorkomen we dat situaties verergeren.

Een goede samenwerking tussen zorg en welzijn is daarbij essentieel. Mensen krijgen niet alleen medische hulp, maar ook ondersteuning in het dagelijks leven. Zo blijft zorg persoonlijk, dichtbij en passend bij wat inwoners nodig hebben.

Acties

- Op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, werken we verder aan gebiedsgerichte aanbestedingen met minder aanbieders en een andere vorm van financiering. De nadruk ligt op de kwaliteit van de zorg en minder op de zorgkosten per uur.
- Met een eigen gemeentelijke stichting willen we de huishoudelijke hulp beter organiseren. We onderzoeken in hoeverre dit mogelijk is. Hiervoor brengen we goed in kaart wat de kansen en risico's zijn. Ons streven blijft: minder marktwerking, meer oog voor elkaar.
- We ondersteunen mantelzorgers in onze gemeente. Dit doen we via het mantelzorgpunt van Humanitas en met een jaarlijkse viering waarmee we mantelzorgers in het zonnetje zetten. Met het Respijthuis bieden we een plek waar zorgbehoevenden tijdelijk kunnen verblijven, zodat hun mantelzorger (partner, familielid of vriend) even rust krijgt of op adem kan komen.
- We pakken zorgfraude aan met ons Actieplan Aanpak Zorgfraude, want zorg hoort te draaien om mensen, aandacht en vertrouwen. Partijen die over de rug van inwoners geld verdienen of frauderen met zorgpapieren horen niet thuis in ons zorgstelsel.
- We waarderen en ondersteunen vrijwilligers. Dit doen we door middel van de Dag van de Vrijwilliger en het continueren van de ondersteuning van vrijwilligers via Link050.

2

- We werken samen met woon- en zorgcorporaties en aanverwante partijen aan de realisatie van woonzorgcirkels voor ouderen. Zo ontstaat een omgeving waarin mensen op een prettige manier ouder kunnen worden.
- We investeren in de Zorgbrigade en werken aan een strenge screening, om te zorgen dat iedereen goede zorg krijgt en we uitbuiting tegengaan.
- Sekswerkers blijven we ondersteunen. Extra hulp bieden we aan uittreders in de vorm van steun voor het Overweeghuis, waar vrouwen die vastlopen in de prostitutie tijdelijk opgevangen worden en een plek hebben om tot rust te komen en te werken aan hun toekomst. We continueren het Meetingpoint als steun- en informatiepunt voor iedereen die werkzaam is in de prostitutie.

Beschermd wonen en opvang

Sinds 2015 heeft het Rijk ingezet op een beweging van maatschappelijke opvang en beschermd wonen naar meer zelfstandig wonen in de wijk, met passende ondersteuning. Dat heeft veel positieve kanten: voor inwoners betekent het meer zelfstandigheid, meer regie over het eigen leven en beter kunnen meedoen in de samenleving. Tegelijkertijd is deze ontwikkeling in onze ogen doorgeschoten en is de balans soms zoek. De sterke inzet op zelfstandig wonen met begeleiding legt in de praktijk druk op wijken en buurten, zeker wanneer veel kwetsbare inwoners op één plek samenkomen en ondersteuning niet altijd toereikend is.

Groningen is en blijft een sociale gemeente. Mensen met een woon-zorgvraag zijn hier welkom en horen erbij. Wij vinden dat iedereen recht heeft op een passende en stabiele plek en dat onze buurten tegelijkertijd ook veilig, prettig en leefbaar moeten blijven. Op dit moment zien we dat voorzieningen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen zich te veel concentreren in de noordelijke stadswijken. Dat komt onder andere doordat juist daar veel sociale huurwoningen beschikbaar zijn. Dat gaat samen met een stapeling van sociale problematiek en een grotere druk op de leefbaarheid. Boa's en politie worden steeds vaker ingezet op dezelfde plekken, terwijl andere veiligheidsvraagstukken blijven liggen. Dat vinden wij niet wenselijk. We willen daarom toewerken naar een betere spreiding van deze voorzieningen over de hele gemeente, zodat maatschappelijke opvang en beschermd wonen eerlijker worden verdeeld en we in alle wijken en dorpen werken aan een veilige en prettige leefomgeving.

Acties

- Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en woonzorgvoorzieningen horen in alle delen van de stad thuis. Dus ook in het zuiden en andere wijken waar dit nu nog minder voorkomt. Zo zorgen we voor meer evenwicht en dragen alle wijken eerlijk bij aan deze maatschappelijke opgave.
- We willen samen met de regio toe naar meer spreiding, gezamenlijke verantwoordelijkheid en balans. We gaan afspraken maken met gemeenten in de regio over een betere spreiding van voorzieningen voor beschermd wonen, zorg en veiligheid. Nu zien we dat te veel problematiek in de stad terechtkomt en dat is niet houdbaar. Ook in de regio moeten meer mensen met onbegrepen of verward gedrag een passende plek kunnen vinden.

Veiligheid

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om prettig en vrij samen te leven in onze gemeente. Iedereen moet zich veilig kunnen voelen. Tegelijkertijd zien we dat straatintimidatie, geweld, ondermijning, drugsoverlast en het toenemende bezit van wapens de leefbaarheid en het gevoel van veiligheid onder druk zetten. De tekortschietende zorg voor mensen met onbegrepen gedrag heeft invloed op henzelf en de gehele samenleving.

Veiligheid gaat over meer dan alleen criminaliteit. Ook klimaatverandering heeft invloed op onze veiligheid. Denk bijvoorbeeld aan toenemende hittestress in wijken met weinig groen of de groeiende kans op wateroverlast en overstromingen bij hevige regenval. Dat vraagt niet alleen om aandacht, maar ook om aanpassing van onze leefomgeving. Door te investeren in klimaatadaptatie, zoals meer groen, waterberging en een slimme inrichting van de openbare ruimte, werken we aan een veilige en toekomstbestendige gemeente.

Zorg en veiligheid

Achter veel vraagstukken liggen diepere oorzaken, zoals armoede, schulden en een gebrek aan perspectief. Daardoor komen nog te veel jongeren in aanraking met criminaliteit en de verleiding van snel geld. We kiezen daarom voor een aanpak waarin preventie, zorg, handhaving en repressie elkaar versterken. We werken aan veilige buurten en dorpen, waar mensen naar elkaar omzien en waar iedereen zichzelf kan zijn. Dat betekent ook dat we elkaar ruimte geven en respecteren, zodat iedereen de vrijheid heeft om te zijn wie die wil zijn.

Geweld, seksueel grensoverschrijdend gedrag, femicide en dierenmishandeling worden stevig aangepakt en horen niet thuis in onze gemeente. Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, politie en andere partners werken we aan een veilige, sociale en weerbare samenleving.

Acties

- Veilige wijken, buurten en dorpen zijn voor ons het uitgangspunt. Daar werken we elke dag aan, samen met bewoners, (zorg)organisaties en politie. Dat vraagt om een brede aanpak, waarin we problemen vroeg signaleren en gericht ingrijpen waar dat nodig is. Onderdeel hiervan is een stratenaanpak: op plekken waar de druk hoog is, werken we nauw en zichtbaar samen om overlast en onveiligheid terug te dringen en het vertrouwen in de buurt te herstellen. Hierbij zetten we ook Preventie met Gezag in om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden. We werken gericht volgens deze brede aanpak in de noordelijke wijken van Groningen, en waar nodig ook elders. Buurtcoaches en sociaalpsychiatrisch verpleegkundigen (SPV-ers) spelen in deze aanpak een sleutelrol.
- Voor dak- en thuisloze inwoners zetten we in op een mensgerichte aanpak, waarbij professionals actief contact zoeken met inwoners en zorgen voor begeleiding en toeleiding naar wonen, zorg en ondersteuning. Daarbij werken we samen met onder meer straatcoaches en SPV-ers, zodat we mensen bereiken die anders buiten beeld blijven.
- In het Gele Loper-gebied zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om de veiligheid te vergroten, en dat werkt. We willen nog meer plekken waar mensen zich veilig voelen.

Wethouder
Jeugd, Zorg en Veiligheid, en Energie

Manouska Molema

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Nu sta ik hier
met al deze mensen op mijn papier,
die u niet allemaal zult ontmoeten,
maar die er wel zijn,
in een stad
die opmerkelijk goed is
in voor elkaar zorgen
zonder daar een beleidsstuk
voor nodig te hebben.

Welk boek zou iedereen moeten lezen?

Carlos Ruiz Zafon: De schaduw van de wind, totaal 4 boeken over het Kerkhof der vergeten boeken. Fantastische boeken omdat het gaat over de betekenis van het leven van mensen, de overtuiging dat boeken levens kunnen veranderen en dat alles met alles samenhangt.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Dit voorwerp is een kleine herinnering aan het doorbrengen van een fijne tijd met mijn gezin.

Wat was je eerste bijbaan?

Weekendhulp bij Zeeman

Welke gebeurtenis heeft jouw kijk op de wereld veranderd?

De verkiezing van Trump als president van Amerika; door de schokkende confrontatie met onze afhankelijkheid en de enorme impact die zijn keuzes hebben op mensen over de hele wereld.

Daarom zetten we een slagvaardig team op dat snel kan handelen, flexibel inzetbaar is en knelpunten doorbreekt. Dit team bestaat uit professionals uit de domeinen zorg, sociaal, veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling, zodat we vraagstukken in samenhang kunnen aanpakken. Ook straatcoaches en SPV-ers betrekken we hierbij. De focus van dit team ligt op de binnenstad, waar de meeste veiligheidsvraagstukken samenkomen, maar het team kan ook in de wijken en dorpen worden ingezet als de situatie daarom vraagt.

- Om de veiligheid te vergroten zetten we, waar het helpt, tijdelijk cameratoezicht in als onderdeel van een pakket aan maatregelen. We richten het proces zo in dat de bevoegdheid bij de gemeenteraad blijft en deze snel kan besluiten wanneer de situatie daarom vraagt. We monitoren of dit goed werkt en evalueren vervolgens om te kijken of aanpassingen nodig zijn.
- Veiligheid zit niet alleen in toezicht en handhaving; soms helpen juist aanpassingen in de openbare ruimte om gedrag te sturen en te verbeteren. Ons eigen ontwikkelbedrijf kan daarin een belangrijke rol spelen. Door panden op te kopen die nu een negatieve invloed hebben op een buurt, kunnen we ruimte creëren voor ontmoeting en andere sociale functies. Zo maken we buurten niet alleen veiliger, maar ook prettiger om in te leven.
- We breiden de capaciteit van boa's uit, zodat zij zichtbaar aanwezig zijn in wijken, buurten én de binnenstad en actief bijdragen aan een veilige en leefbare omgeving.
- Extreme hitte raakt vooral ouderen en kwetsbare inwoners in slecht gekoelde woningen. Daarom zorgen we voor toegankelijke, koele plekken in de wijk waar mensen terechtkunnen voor verkoeling en rust. Zo maken we onze gemeente veiliger en beter bestand tegen klimaatverandering.

Veiligheid voor iedereen

Een veilige samenleving betekent dat mensen zichzelf kunnen zijn en zonder angst gebruik kunnen maken van de openbare ruimte. We staan pal achter de bescherming van mensenrechten en vrijheden zoals vastgelegd in internationale verdragen. Het recht op demonstreren is een essentieel onderdeel van de democratische rechtstaat. Het is belangrijk dat de gemeente actief werkt aan een omgeving waarin veiligheid, inclusie en sociale verbondenheid centraal staan. Het aanpakken van huiselijk geweld en partnergeweld vraagt om blijvende en gerichte inzet. Vrouwen en kinderen zijn hierin nog te vaak slachtoffer, met soms femicide als meest tragische uitkomst.

Acties

- We zetten ons in voor de sociale veiligheid van vrouwen en andere groepen, waaronder de queer community. Dat doen we op meerdere fronten tegelijk. We maken werk van een openbare ruimte die veilig en inclusief is. Dat begint bij het ontwerp: goed zicht, voldoende ogen op de weg vanuit woningen en logische routes. We passen dit toe in bestaande wijken én bij nieuwe ontwikkelingen.
- Bij sociale veiligheid gaat het ook om beheer, handhaving en de manier waarop we samen omgaan met elkaar. We betrekken inwoners actief hierbij. We stimuleren praktische oplossingen die hierbij helpen. Bijvoorbeeld door het samen fietsen te faciliteren, zodat mensen 's avonds en 's nachts veiliger thuiskomen.

2

- We maken werk van een stevige aanpak van huiselijk geweld met vroegsignalering, goede ondersteuning en samenwerking in de keten. Ook vergroten we de aandacht voor dit probleem. De aanpak van onveiligheid in huiselijke situaties vraagt om concrete maatregelen. Met de opening van Filomena in Groningen is hier een belangrijke stap in gezet. Dit laagdrempelige steunpunt biedt vrouwen die te maken hebben met geweld, stalking of intieme terreur direct toegang tot hulp en bescherming. Juist door eerder in te grijpen en ketenpartners samen te brengen, kunnen we escalatie voorkomen en femicide tegengaan. Hier maken we geld voor vrij. Om te zorgen dat Filomena structureel geld krijgt lobbyen we hiervoor bij het Rijk.
- Bij huiselijk geweld en partnergeweld blijven we ook werken met de daderaanpak. Deze aanpak richt zich op het doorbreken van geweld door plegers te begrenzen en te begeleiden naar gedragsverandering, zodat herhaling wordt voorkomen en de veiligheid langdurig wordt vergroot.

Ondermijning en criminaliteit

De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft de komende jaren onverminderd belangrijk. De afgelopen jaren zijn hierin belangrijke stappen gezet, onder meer door intensievere samenwerking tussen gemeente, politie, ondernemers en maatschappelijke partners. Verschillende signalen, waaronder de cijfers uit het rioolwateronderzoek, laten zien dat het drugsgebruik hoog is en drugsgerelateerde criminaliteit nog altijd een hardnekkig probleem vormt.

De vermenging van de onderwereld met de bovenwereld ondermijnt de veiligheid, schaadt het economisch klimaat en tast het vertrouwen in de rechtsstaat aan. Juist daarom zetten we in op een nabije en zichtbare overheid, die gebiedsgericht werkt en aanwezig is in buurten en dorpen. Door dichtbij te zijn, signalen serieus te nemen en samen op te trekken, versterken we het vertrouwen en maken we onze wijken en dorpen weerbaarder tegen ondermijning.

Acties

- We zetten de ingezette aanpak krachtig voort. We blijven investeren in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit, zoals witwassen, mensenhandel, arbeidsuitbuiting, cybercrime en drugscriminaliteit. Daarbij bouwen we verder op de kennis, samenwerking en maatregelen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld.
- We versterken de informatiepositie van de gemeente en blijven alert op criminele netwerken die misbruik maken van kwetsbare inwoners, bedrijven of locaties.
- We vinden het belangrijk dat mensen vrij en veilig kunnen werken. We hebben aandacht voor arbeidsmigranten (WIN-punten) en sekswerkers.

Een weerbare samenleving

De afgelopen jaren is het risico op plotselinge verstoringen toegenomen. Dat komt onder meer door klimaatverandering en geopolitieke spanningen. Ook in Groningen merken we dat. Inwoners maken zich zorgen en die zorgen nemen we serieus. We geloven in de kracht van de samenleving en dat mensen elkaar helpen in tijden van nood. Tegelijkertijd bereiden we ons ook voor op situaties waarin de samenleving langere tijd ontwricht is, zodat we onze inwoners kunnen ondersteunen. We werken met verschillende scenario's, zoals stroomuitval, cyberaanvallen, extreme regenval, hitte en droogte. We vinden dat de verantwoordelijkheid voor de bekostiging van de inzet van gemeenten op het gebied van weerbaarheid bij het Rijk ligt.

Acties

- We zorgen ervoor dat onze gemeente ook tijdens een verstoring blijft functioneren. Informatie blijft beschikbaar voor inwoners, noodnummers en communicatie tussen hulpdiensten blijven werken. Kritieke processen draaien door. Wij werken hierin samen met partners in de Veiligheidsregio.
- Ook investeren we in de weerbaarheid van onze inwoners. We informeren inwoners over wat zij zelf kunnen doen bij verstoringen. Tegelijk blijven we werken aan sterke, veerkrachtige wijken en dorpen. We stimuleren dat mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen als dat nodig is.
- In noodsituaties trekken overheid, maatschappelijke organisaties, zoals woningcorporaties en zorginstellingen, en inwoners samen op. We bouwen daarbij voort op wat er al is: wijk- en dorpscentra, voorzieningen en bestaande netwerken in de wijken en dorpen. We blijven hierover in gesprek met onze inwoners en zetten onze gebiedsgerichte aanpak voort. Voor kwetsbare groepen bieden we waar nodig extra ondersteuning.
- We investeren in digitale veiligheid met een meerjarig programma. Het gaat om beleid, bewustwording en daderpreventie. We kijken met bibliotheken naar de mogelijkheid om hier met scholen mee aan de slag te gaan.
- We blijven de informatieveiligheid van onze eigen gemeentelijke organisatie versterken. We beschermen de gegevens van inwoners en werken aan een digitaal weerbare organisatie, zodat dienstverlening betrouwbaar en veilig blijft. We zetten in op meer digitale autonomie.

2

Diversiteit en inclusie

In Groningen moet iedereen zich welkom voelen en zichzelf kunnen zijn. Helaas zien we nog steeds discriminatie en uitsluiting om huidskleur, herkomst, cultuur, religie, seksuele voorkeur, gender, sociaaleconomische status of een functiebeperking. Er zijn specifieke zorgen over de queergemeenschap. We zien dat met name trans personen steeds meer worden uitgesloten.

Daarom blijven we werken aan een inclusieve en gelijkwaardige samenleving. We zoeken hierop actief de samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers, want Groningen is veelkleurig en barst van de diversiteit in mensen en ideeën. En precies dat maakt ons sterk. Voor kansenongelijkheid, discriminatie en racisme is in Groningen geen plek. We bieden geen ruimte aan uitsluiting.

Acties

- De gemeente Groningen kiest zoveel mogelijk voor genderinclusief taalgebruik.
- We houden aandacht voor emancipatie van vrouwen. Dat doen we via Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn en organisaties als WOMEN Inc.
- Wij vinden dat antidiscriminatie een verplicht onderdeel moet zijn van ons gemeentelijke beleid. Geld dat vanuit het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor antidiscriminatiebeleid besteden we aan het tegengaan van uitsluiting. We voeren het actieplan Antizwartracisme uit.
- Discriminatie op de woningmarkt is onacceptabel en we gaan de mogelijkheden onderzoeken om op basis hiervan een verhuurdersvergunning in te trekken.
- Bureaus voor externe inhuur die geen serieus antidiscriminatiebeleid voeren, worden niet meer ingehuurd. Bedrijven die aantoonbaar discrimineren worden uitgesloten van gemeentelijke opdrachten of subsidies.
- Het moet voor iedereen mogelijk zijn de functie van boa uit te oefenen. We passen de kledingvoorschriften voor handhavers en toezichthouders aan zodat dat het mogelijk wordt om een godsdienstige of levensbeschouwelijke uiting te dragen die niet onzichtbaar gedragen kan worden, zoals bijvoorbeeld een hoofddoek of keppel.
- We hebben oog voor de wensen voor herdenkingen van gemeenschappen in onze gemeente. Zo is er blijvende aandacht voor de Indië-herdenking en het slavernijverleden. Dit doen we door samen met de nazaten te werken aan de realisatie van twee monumenten voor het slavernijverleden, de kennis over het slavernijverleden te vergroten en de kennis over doorwerking in het heden structureel te borgen. En door Bitterzoet Erfgoed te borgen en structurele mede bekostiging van Keti Koti en de Indië-herdenking.
- Ambtenaren van de gemeenten die dat wensen, kunnen conform de CAO vrij nemen om het slavernijverleden te herdenken terwijl zij doorbetaald worden. Het is een hopelijk eerste stap naar een breder geaccepteerde herdenkings- en feestdag.
- We vernoemen nieuwe straten en pleinen naar personen uit ons gedeelde verleden. Bij het kiezen van nieuwe straatnamen hebben we speciale aandacht voor namen van vrouwen.

- Trans personen die bij de gemeente werken hebben recht op betaald transitieverlof. Met sociale partners stimuleren we dit recht bij andere werkgevers. We volgden de landelijke pilot tot januari 2026 en nemen de uitkomsten mee in de verdere verankering van beleid.
- We zorgen dat de gemeente zo min mogelijk naar het geslacht van inwoners vraagt. Daarom willen we geslachtsregistratie zo veel mogelijk beperken en daar waar het echt nodig is, wordt de X als in te vullen geslacht toegevoegd.
- We zorgen dat alle werknemers van de gemeente gelijk worden beloond voor gelijk werk. Daarbij zetten we ons ook in voor betere arbeidsregelingen, zoals partnerschapsverlof van twee maanden.
- We werken aan een sportomgeving waarin iedereen met plezier kan sporten en zich veilig voelt. Het 'Gronings Normaal' is daarbij de ondergrens en geen vrijblijvende ambitie. We ondersteunen sportclubs actief met informatie, scholing en begeleiding, maar verwachten ook dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en dit op orde brengen.
- We blijven samenwerken met organisaties zoals Geef Racisme de Rode Kaart, de John Blankenstein Foundation en Stichting Life Goals opdat inclusief sporten de norm wordt.
- Wij spreken ons uit tegen extreemrechtse uitingen en groeperingen.
- We vieren de Pride mee, hijsen de regenboogvlag en blijven regenbooggemeente.

Nieuwkomers

Groningen is een sociale en solidaire stad. Wanneer vluchtelingen huis en haard moeten achterlaten willen we dat zij zich welkom voelen in Groningen. Mensen die slachtoffer zijn van oorlog en geweld vangen we humaan op. We hebben aandacht voor hun levensverhaal, ervaringen en de weg die zij hebben afgelegd en helpen hen met het opbouwen van hun leven in Groningen. We zorgen ervoor dat zij niet op straat belanden.

Specifiek heeft de gemeente Groningen de afgelopen jaren een groot aantal Oekraïense vluchtelingen opgevangen als gevolg van de Russische inval in Oekraïne en de sindsdien voortslepende oorlog.

Acties

- Statushouders willen we zo snel mogelijk huisvesten en integreren in de gemeente.
- Wij voeren het landelijke spreidingsbeleid uit en vangen het aantal asielzoekers dat in Groningen moet worden opgevangen ook daadwerkelijk op.
- Wij nemen onze verantwoordelijkheid om vluchtelingen op een menswaardige manier op te vangen.
- Wij gaan bij de Rijksoverheid bepleiten dat de opvang van asielzoekers en vluchtelingen op een evenredige en evenwichtige wijze door gemeenten wordt gerealiseerd.
- De gemeente Groningen ziet rondom de opvang van ongedocumenteerden een gezamenlijke verantwoordelijkheid met het Rijk. Zolang dit nog onderwerp is van juridische procedures zullen wij opvang en begeleiding blijven bieden.

3

Duurzaam

Natuur en een gezonde leefomgeving zijn geen luxe, maar de basis voor een prettig leven. Nieuwe woningen in dorpen als Thesinge en grote gebiedsontwikkelingen zoals de Suikerzijde, Stadshavens en De Nieuwe Held zorgen voor voldoende woonruimte en worden zo ontwikkeld dat ze bijdragen aan gezonde, groene en klimaatbestendige wijken en dorpen, waar mens en dier samen kunnen leven.

Ons uitgangspunt is dat iedereen de ruimte moet hebben om gezond te eten, te bewegen, te spelen en prettig te leven. Dat kan alleen in een omgeving met voldoende groen, schone lucht en schoon water. In een groeiende gemeente als Groningen vraagt dat om stevige keuzes in hoe we de ruimte gebruiken. Daarom kijken we naar wat nu werkt en maken we afwegingen die ook op lange termijn bijdragen aan gezondheid, biodiversiteit en welzijn.

Klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit

De druk op onze leefomgeving neemt toe. Klimaatverandering zorgt steeds vaker voor hittegolven, droogte en wateroverlast. Hierdoor staan natuur en biodiversiteit onder druk. De ruimte voor natuur neemt af en de kwaliteit gaat achteruit. Dat raakt niet alleen planten en dieren, maar ook mensen. Dit vraagt om actie.

De openbare ruimte is volgens ons een belangrijk onderdeel van de oplossing. Meer groen en water maken onze buurten koeler, gezonder en leefbaarder. Dit zorgt voor verkoeling op warme dagen voor mensen en dieren. Ook biedt het ruimte voor ontmoeting en beweging en draagt het bij aan wateropvang bij hevige regenval. Zo versterken we de leefomgeving voor iedereen.

Wij benaderen natuur, klimaat, gezondheid, wonen en leefbaarheid niet als losse onderdelen, maar als

één samenhangend geheel. Dat betekent dat natuur en biodiversiteit een volwaardige plek krijgen in ruimtelijke keuzes en participatieprocessen. In lijn met het aangenomen initiatiefvoorstel 'Geef de natuur een stem' zorgen we dat ecologische waarden vanaf het begin worden meegewogen bij gebiedsontwikkeling, vergunningverlening en nieuw beleid.

Acties

- We versterken de ecologische toetsing en onderzoeken hoe we de stem van de natuur structureel kunnen borgen in gemeentelijke besluitvorming.
- Vanuit de Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES) verbinden we bestaande natuurgebieden en ecologische zones en het versterken daarvan tot een samenhangend en robuust groen netwerk.
- We werken samen met andere overheden en waterschappen in Groningen en Drenthe verder aan het Groeningen-project. We maken een plan voor hoe we het landschap zo kunnen inrichten dat we beter water kunnen vasthouden. Ook gaan we door met het herstel van de Hunze, zodat natuur en waterbeheer hand in hand gaan.
- We bouwen voort op de '50 van 050', een Groningse lijst van planten- en diersoorten die belangrijk zijn voor de biodiversiteit in en rond de stad. We ontwikkelen Groningse gidssoorten: soorten die richting geven en laten zien wat nodig is voor een gezonde leefomgeving en ruimtelijke keuzes bij bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen. Het gaat daarbij om verschillende typen soorten, van bestuivers en stadsdieren tot soorten die afhankelijk zijn van water en groene verbindingen.
- We werken stap voor stap toe naar volledig gifvrije inkoop van bomen, planten, bloembollen en andere groenvoorzieningen. Sinds 2025 kopen we bloembollen, kruidenmatten en kruidenmengsels al zonder gif in. Als de huidige raamovereenkomsten aflopen, breiden we dit uit. We stimuleren het gebruik van biologische en inheemse beplanting en zetten de gemeentelijke inkoopkracht in om de omslag naar natuurvriendelijke teelt te versnellen.
- De waarde van natuur en groen gaat over meer dan euro's. We zetten daarom een natuurtaxateur in om de bredere waarde van groene investeringen in kaart te brengen. In de begroting en grondexploitaties hebben we meer aandacht voor de waarde van deze investeringen, die niet alleen in geld is uit te drukken.
- Nieuw bos, zoals het Meerbos, is van groot belang voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, waterberging, verkoeling en een gezonde leefomgeving. Daarom richten we een fonds op om de aanleg van nieuw bos te versnellen.
- Kabels en leidingen maken het op sommige plekken lastig om bomen te planten. Daarom werken we met nieuwe oplossingen, zoals de Klimaatboom van de Hanze: een innovatieve manier van planten waarbij onder de grond ruimte en groeiplaats slim worden ingericht. Hierdoor kunnen bomen ook in volle en versteende gebieden goed groeien. Samen met ondernemers en onderwijsinstellingen zorgen we dat dit soort innovaties een plek krijgen in onze gemeente.
- We beschermen de schaarse ruimte in onze gemeente en kiezen voor ontwikkelingen die bijdragen aan leefbaarheid, natuur en brede welvaart. Daarom bieden we geen ruimte aan nieuwe grootschalige distributiecentra en datacenters die veel ruimte, energie en water vragen zonder voldoende maatschappelijke meerwaarde voor Groningen.

Wethouder
Financiën, Groen en Klimaatadaptatie

Mirjam Wijnja

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Om ruimte te maken
voor het onmeetbare,
het trage,
het kleine
dat zich nergens laat
verantwoorden maar overal
gebeurt.

Ik vind dit mooi omdat voor mij de kleine dingen juist groots zijn en het belangrijk is daar aandacht voor te blijven houden. Het is geweldig dat Jaimy haar podium gebruikt om onze aandacht hierop te richten.

Wat was je eerste bijbaan?

Mijn eerste baan was het rondbrengen van folders samen met mijn zusje. Ik was toen een jaar of veertien.

Wat is je liefste plek in Groningen?

Mijn liefste plek in Groningen is ergens op de singels in het late voorjaar. Ik wandel graag en dat kan prachtig in Groningen. De singels zijn een geweldige, groene promenade daarvoor.

Welke podcast of documentaire raad je vaak aan?

De podcast die ik vaak aanraad is van Aaf en Lies. Het luistert heerlijk weg, zij kunnen geweldig en onbedaarlijk lachen en zijn eerlijk op een manier die voor iedereen wel goed zou zijn.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Toen ik de vorige periode geïnstalleerd werd als wethouder was mijn vader daarbij aanwezig. Hij heeft toen gezien waar ik werk en mijn collega's ontmoet en dat was heel fijn. Vlak daarna kwamen we erachter dat hij ongeneeslijk ziek was en ruim twee jaar geleden is hij overleden. Zijn horloge is voor mij heel belangrijk. Op die manier is hij er ook deze keer nog een beetje bij.

Samen werken aan groen

In Groningen werken we samen aan meer groen in straten, buurten en dorpen. Veel inwoners en ondernemers doen al mee. Wij stimuleren en ondersteunen inwoners om verdere stappen te zetten, bijvoorbeeld door tegels te vervangen door groen, een groen dak aan te leggen of samen een moestuin te starten. Ook kinderen leren zo hoe leuk het is om iets te laten groeien. Al deze stappen, groot en klein, maken Groningen gezonder en fijner om in te wonen en leven en zorgen voor meer contact in de buurt.

Acties

- Wijkambassadeurs helpen bewoners om in actie te komen en brengen mensen met elkaar in contact om samen buurttuinen aan te leggen of groene buurtactiviteiten te organiseren.
- We maken het financieel mogelijk dat mensen groene daken kunnen aanleggen en een regenton kunnen krijgen.
- Inwoners, organisaties en bedrijven kunnen gebruik maken van het spreekuur met de ecoloog. We geven onze ecologen ook een duidelijke rol in de communicatie. Door meer aandacht te geven aan uitleg, zichtbaarheid en educatie vergroten we het begrip voor ecologische keuze.
- We geven samen met ondernemers in de Binnenstad een flinke slinger aan vergroening. We stellen hier geld voor beschikbaar. We gaan onderzoeken hoe we meer daken, gevels en stoepen in de Binnenstad kunnen vergroenen.

Leefomgeving

Een schone omgeving voelt veilig en vertrouwd. We zien dat het vertrouwen in de gemeente groeit als de leefomgeving verbetert. Daarom werken we met SWING (Sturen op Waarden in Groningen): een aanpak waarbij we niet alleen onderhouden, maar biodiversiteit, klimaatadaptatie, uitstraling, gezondheid en leefbaarheid een nadrukkelijke plek in het beheer van groen en openbare ruimte geven. Zo krijgen de noordelijke wijkvernieuwingswijken sinds 2023 extra aandacht. Goed beheer van de openbare ruimte is voor ons de basis voor een veilige, toegankelijke en leefbare gemeente. De komende jaren blijven we hieraan werken.

Acties

- We investeren extra in ecologisch beheer van de openbare ruimte en versterken de ecologische kwaliteit van bermen, parken, oevers en groenstroken.
- We investeren gericht in het onderhoud van onze openbare ruimte. Door het onderhoudsniveau van groen en verhardingen te verhogen op de plekken die het meest worden gebruikt, zorgen we voor een verzorgde, veilige en toegankelijke leefomgeving. We richten ons op de dorps- en wijkcentra, de binnenstad en overige locaties met gemeentelijke en regionale voorzieningen. Goed onderhouden verhardingen gaan langer mee en verbeteren de toegankelijkheid voor ouderen, mensen met een rolstoel en andere gebruikers.
- We vergroten de biodiversiteit en bevorderen klimaatadaptie door te kiezen voor een waardengestuurd maaibeleid.
- We onderhouden onze cultuurhistorie aan de hand van de vastgestelde erfgoedwaarden.

3

Afval

De manier waarop we met afval omgaan is belangrijk voor een duurzame gemeente. Hoe makkelijker we het maken om afval te scheiden, hoe eerder inwoners dat ook doen. Een goed voorbeeld zijn de textielcontainers: sinds die er staan, wordt er duidelijk meer kleding ingeleverd voor hergebruik. Met nieuwe, slimme technieken zorgen we er vervolgens steeds beter voor dat dit textiel opnieuw gebruikt kan worden, zodat het minder vaak verbrand hoeft te worden.

Acties

- We nemen een adviesrol in en informeren onze inwoners. Dit doen we in samenwerking met onderwijsinstellingen.
- We stellen afvalbrengstations op zaterdag langer open. Op deze manier stimuleren we inwoners in het scheiden en recyclen van hun afval.
- We blijven Milieustraten organiseren. Dit gebeurt nu nog uitsluitend op aanvraag van inwoners, maar willen we ook uit eigen initiatief naar de wijk toe brengen. Hierin zoeken we de samenwerking met onze opbouwwerkers.
- Door landelijke en Europese regelgeving hebben we minder invloed op de verwerking van onze afvalstromen. We passen daarom de doelstelling aan naar Groningen Afvalvrij 2035 waarbij we ons vooral richten op waar we als gemeente invloed op hebben. We voeren de Routekaart Afvalvrij verder uit.

Energietransitie

Groningen loopt voorop in de energietransitie en daar zijn we trots op. Gemeenten uit heel Nederland komen hierheen om te zien hoe wij dat doen, bijvoorbeeld met ons publieke warmtebedrijf WarmteStad. Schone en lokaal opgewekte energie is niet alleen cruciaal voor het klimaat, maar geeft ons ook meer grip op onze eigen energievoorziening. Zo worden we minder afhankelijk en houden we energie betaalbaar. Dat is hard nodig, want voor sommige inwoners is dat niet vanzelfsprekend. De energiearmoede is onacceptabel.

De energietransitie gaat over energie én over mensen. We willen dat iedereen mee kan doen. Daarom ondersteunen we inwoners die dat nodig hebben. Ons doel blijft: Groningen is CO_2-neutraal in 2035. Met ons eigen Energiebedrijf (EBG) investeren we stevig in energie uit wind en zon en met WarmteStad leveren we duurzame en betaalbare warmte aan woningen, bedrijven en instellingen in Groningen. Energiebesparing is minstens zo belangrijk: energie die je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken, te transporteren of te betalen. Daarom helpen we huiseigenaren en VvE's om hun woningen te verduurzamen, met als doel tienduizenden goed geïsoleerde huizen in de komende jaren.

Tegelijk lopen we tegen grenzen aan. Netcongestie zet een rem op woningbouw én op bredere ontwikkelingen, zoals bedrijvigheid, maatschappelijke voorzieningen, laadinfrastructuur en duurzame energie. Dit probleem kunnen we niet alleen oplossen. Het Rijk en de netbeheerder moeten het elektriciteitsnet versterken. Wat wij wél kunnen doen, doen we: we werken aan energieopslag, projecten als Groningen Stroomt Door en aan het Net van de Toekomst, samen met onze partners.

Acties

- De Routekaart Groningen CO_2-neutraal 2035 richt zich op energiebesparing, de overstap op duurzame energiebronnen, het vervangen van aardgas, duurzamer vervoer en een sterk energiesysteem, zodat Groningen in 2035 CO_2neutraal is en iedereen mee kan doen. Hier werken we graag samen met inwoners, energiecoöperaties, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en bedrijven aan door de komende periode.
- Met energiecoöperaties, waarmee we in 2026 een convenant hebben gesloten, werken we de komende tijd gezamenlijk aan lokale energieprojecten en een eerlijke energietransitie.
- We continueren onze aanpak Energiearmoede waarbij we directe hulp bieden bij het besparen van energie, het isoleren en verbeteren van woningen, financiële ondersteuning en persoonlijke begeleiding. Zo dragen we bij aan lagere energiekosten voor onze inwoners én werken we aan Groningen CO_2-neutraal.
- Vanuit het Warmteprogramma zorgen we dat inwoners van Groningen stap voor stap van het aardgas af kunnen, door te investeren in isolatie, subsidies, persoonlijk advies en wijkgerichte plannen. Door duurzame alternatieven betaalbaar en toegankelijk te maken, zorgen we dat woningen en gebouwen comfortabel en toekomstbestendig worden verwarmd.
- Ons publiek warmtebedrijf WarmteStad heeft inmiddels bijna 10.000 woningen aangesloten op het Warmtenet. Hier gaan we mee door. Met een nieuwe publieke mede-aandeelhouder gaan we zorgen dat we deze verdere groei en investeringen in het Groninger warmtenet mogelijk maken. Zo kan WarmteStad een essentiële rol blijven spelen in de warmtetransitie van onze gemeente.
- Met onze isolatieaanpak ondersteunen we de komende jaren inwoners en VvE's met de isolatie van tienduizenden woningen, met extra focus op slecht geïsoleerde huizen en kwetsbare huishoudens. De middelen uit Nij Begun en ons eigen Fonds Energietransitie helpen daarbij.
- Vanuit ons eigen Energiebedrijf Groningen (EBG) werken we aan grote energieprojecten als Energiepark Meerstad-Noord en Energielandschap Woldjerspoor.
- Met de Meerdorpen Energiecoöperatie (MDEC) ontwikkelen we Windmolens bij Roodehaan.
- We doen alles wat binnen onze macht en mogelijkheden ligt om netcongestie aan te pakken. Daarom versterken we onze taskforce netcongestie en werken we intensief samen met netbeheerders Tennet en Enexis.
- Met Groningen Stroomt Door helpen we bedrijven om het elektriciteitsnet slimmer te gebruiken, zodat overbelasting wordt voorkomen en de verduurzaming toch door kan gaan.
- We investeren in energieopslag en ontwikkelen samen met partners slimme oplossingen om vraag en aanbod beter in balans te brengen, bijvoorbeeld met batterijen bij MeerstadNoord en bij Stadsbeheer, waar lokaal opgewekte zonnestroom wordt opgeslagen voor later gebruik.

3

Schoon water

Voldoende en schoon water is een basisbehoefte, maar allang geen vanzelfsprekendheid meer. De druk op waterkwaliteit en drinkwatervoorziening groeit, bijvoorbeeld door vervuiling met bestrijdingsmiddelen en andere zorgwekkende, schadelijke stoffen. De beschikbaarheid van schoon water dreigt de nieuwe netcongestie te worden. Ook in Groningen voelen we dat. We moeten ons daar snel op voorbereiden. Daarom kiezen wij voor een gemeente waarin brede welvaart, gezondheid en biodiversiteit leidend zijn in ruimtelijke keuzes.

Acties

- We beschermen ons drinkwater en versterken de hele drinkwaterketen. Dat doen we door zuiniger om te gaan met drinkwater, waterbronnen beter te beschermen en vervuiling door landbouwgif en andere schadelijke stoffen terug te dringen. We nemen een duidelijke en stevige positie in binnen de waterketen. Samen met partners zoals het Waterbedrijf, de waterschappen en de provincies maken we scherpe afspraken en voeren we gerichte acties uit. Zo versnellen we de gezamenlijke inzet voor schoon en veilig drinkwater voor onze inwoners.
- In nieuwbouw en gebiedsontwikkelingen stimuleren we het opvangen van regenwater en het gebruik van grijswatersystemen, bijvoorbeeld voor toiletspoeling en andere toepassingen waarvoor geen drinkwater nodig is. Bij ruimtelijke keuzes zijn water en bodem leidend, zodat Groningen beter bestand wordt tegen droogte, hitte en wateroverlast. Bij woningbouw zorgen we dat innovaties als grijs water gebruiken in toiletten de standaard wordt.
- We gaan de rioolheffing differentiëren en daarmee water besparen. Het is eerlijk dat grootverbruikers (grote bedrijven en organisaties) meer betalen. We werken samen met hen uit hoe we dit het beste kunnen invoeren en ondersteunen hen bij het nemen van circulaire en waterbesparende maatregelen. Met gerichte communicatie, aansprekende campagnes en praktische informatie ondersteunen we inwoners en bedrijven bij het verminderen van hun waterverbruik.

Voedsel

De overstap naar een ander voedselsysteem, waarin de productie en consumptie van plantaardige eiwitten centraal staan, is belangrijk, ook voor de biodiversiteit. Deze voedseltransitie hebben we in de afgelopen vier jaar succesvol in gang gezet. Hiermee blijft onze samenleving duurzaam verbonden met het landschap en de natuur.

Acties

- We gaan door op de ingeslagen weg op het gebied van de voedsel- en eiwittransitie. Hiermee zorgen we dat lokaal voedsel voor iedereen toegankelijk wordt en we minder afhankelijk worden van import en andere regio's of landen.
- Er komt meer ruimte voor voedselbossen, pluktuinen, buurttuinen en moestuinen in stad en dorpen. Er komen in ieder geval twee extra volkstuinen in de nieuwe gebiedsontwikkelingen.
- We verduurzamen de gemeentelijke inkoop door fors vaker te kiezen voor de inkoop van lokale, regionale en plantaardige producten. In catering, evenementen en gemeentelijke voorzieningen geven we zelf het

goede voorbeeld. We kiezen voor producten uit korte ketens en van duurzame producenten, die bijdragen aan biodiversiteit, een gezonde bodem en minder uitstoot.
- We helpen grote instellingen en bedrijven in de regio hun inkoop te verduurzamen. Zo bieden we boeren een duurzame afzetmarkt, een eerlijk verdienmodel en verminderen we CO_2-uitstoot.
- Vergroenen doen we samen. We maken lokaal afspraken met (biologische) boeren over welke maatregelen zij kunnen nemen om de biodiversiteit en water- bodem- en luchtkwaliteit te verbeteren.
- We maken met boeren afspraken over het beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en verbieden chemische bestrijdingsmiddelen op eigen pachtgronden.
- We onderzoeken hoe voedselhubs en andere lokale voorzieningen kunnen helpen om het regionale voedselsysteem te versterken. Zo vergroten we de verbinding tussen stad en ommeland en verbeteren we de toegang tot lokaal en gezond voedsel. Bestaande initiatieven, zoals stadslandbouw, voedseltuinen en -bossen, voedseleducatie en korte ketens, krijgen de ruimte om verder te groeien.
- Samen met boeren en waterschappen herstellen we het natuurlijke landschap zoveel mogelijk, bijvoorbeeld door het terugbrengen van de Hunze door de stad en het verhogen van het waterpeil om veengebieden te herstellen.

Dierenwelzijn

Dieren hebben net als mensen gevoel en recht op zorg. Dierenwelzijn hoort bij een gezonde, beschaafde samenleving. We beschermen niet alleen de natuur, maar ook de dieren die daarin leven. Dierenwelzijn, biodiversiteit en natuurinclusief bouwen worden vanzelfsprekende onderdelen van ruimtelijke keuzes. We kiezen bewust voor een leefomgeving die goed is voor mens én dier. We geven ruimte aan initiatieven van inwoners die wijken en dorpen vergroenen. Zo groeit de band tussen mensen en hun leefomgeving. Daarmee bouwen we samen aan een gemeente waarin natuur, dier en mens écht in balans zijn.

Acties
- We vergroten de aandacht voor dierenwelzijn in onze gemeente en gaan door met het beleid uit de Nota Dieren en het Handboek Mens-Dierrelaties. We starten een bewustwordingscampagne over dierenleed bij hengelen en het feit dat vissen pijn en stress ervaren. Dit doen we naar het voorbeeld van Den Haag. We actualiseren de Nota Dieren.
- Kinderboerderijen moeten voldoen aan de dierenwelzijnsnormen van de landelijke richtlijn Kinderboerderijenbesluit.
- Dieren zijn er niet voor ons vermaak. In gemeentelijke subsidievoorwaarden nemen we op dat er bij gesubsidieerde evenementen in principe geen dieren mogen worden gebruikt.
- We maken de openbare ruimte diervriendelijker door natuurinclusief bouwen en door groene gevels en daken, nestvoorzieningen voor vogels en vleermuizen en natuurinclusieve maatregelen bij nieuwbouw en renovatie te stimuleren.
- We maken extra budget beschikbaar voor diervriendelijke maatregelen voor dier- mensconflicten.

4 Thuis

In Groningen ben je thuis. Dat is ons vertrekpunt. Groningen groeit en verandert snel. Die groei biedt kansen, maar vraagt ook om duidelijke keuzes in hoe we het wonen, werken en samenleven willen organiseren. Groei mag niet leiden tot verdringing of het verdwijnen van diversiteit, maar moet juist bijdragen aan een gemeente waarin iedereen zich thuis kan voelen. Daarom werken we de komende periode verder aan betaalbare woningen, sterke wijken en dorpen, goede voorzieningen en een groene en gezonde leefomgeving voor iedereen.

We bouwen niet alleen aan huizen, maar ook aan gemeenschappen. Dat vraagt om lef en richting: ruimte voor voetgangers en fietsers, investeren in bereikbaarheid en voorzieningen, en kiezen voor duurzaamheid en onderlinge verbondenheid. Met gerichte investeringen in wonen, mobiliteit en wijkvernieuwing laten we zien waar we voor staan: een inclusieve, bereikbare en rechtvaardige gemeente, waarin de groei eerlijk wordt verdeeld en niemand achterblijft. In Groningen ben je thuis, nu en in de toekomst.

Groningen groeit groen, sociaal en eerlijk

Groningen groeit hard en staat stevig op de kaart als zesde gemeente van Nederland. Over twintig jaar wonen hier meer dan 280.000 mensen. We willen dat iedereen zich thuis voelt in Groningen, zich onderdeel voelt van een gemeenschap. Dat betekent ruimte voor dieren, natuur, water, parken en grasveldjes om een balletje te trappen. Voor spelen en sporten, plekken om elkaar te ontmoeten en cultuur te beleven, én met goede zorg en voldoende voorzieningen.

We kiezen voor een compacte stad: we bouwen zoveel mogelijk binnen het bestaande stedelijke gebied, dichter waar nodig en met genoeg lucht, bomen en ruimte eromheen. Dit vraagt om zorgvuldigheid, omdat verdichting ook spanning kan geven op de beschikbare groene ruimte en de kwaliteit van natuur. Daar waar we huizen bouwen, zorgen we ook voor groen en leefgebied voor de dieren.

Nieuwe wijken bestaan niet alleen uit huizen, maar ook uit scholen, cultuur- en sportvoorzieningen. Ze moeten goed bereikbaar zijn met de fiets en het openbaar vervoer want we willen dat onze wijken, buurten en dorpen onderling goed met elkaar verbonden zijn. Alleen zo blijft Groningen ook in de komende decennia een gezonde, leefbare en inclusieve gemeente.

Dit stopt niet bij de gemeentegrenzen. Groningen vervult als centrumstad van het Noorden een belangrijke, verbindende rol in de regio. Stad en ommeland horen bij elkaar en versterken elkaar. Samen bieden zij banen, voorzieningen, karakteristieke dorpen en sterke gemeenschappen. Door samen op te trekken zorgen we dat de groei eerlijk verdeeld wordt en niemand achterblijft. Zo bouwen we niet alleen aan een groeiende gemeente, maar ook aan een sterker Noorden.

Acties

- Bij nieuwe wijken investeren we vanaf het begin in maatschappelijke voorzieningen die belangrijk zijn voor verbinding, ontmoeting en ondersteuning. De afgelopen jaren hebben we hierin al de nodige stappen gezet, bijvoorbeeld in de Suikerzijde. Bij Meerstad lopen we nu de achterstanden in. Deze aanpak passen we ook toe in de andere nieuwe wijken. We zorgen voor scholen, bibliotheken, ontmoetingsplekken, sportvoorzieningen en locaties voor maatschappelijke ondersteuning en gezondheid (WIJ, GGD). Hierbij gaat het om zowel vastgoed als om de functies van deze gebouwen. We betrekken ontwikkelaars hier al in een vroegtijdig stadium bij. Tegelijkertijd blijven we volop investeren in voorzieningen als buurt- en dorpshuizen in onze bestaande wijken, buurten en dorpen.
- Om te zorgen dat we voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning meer spreiden over de hele gemeente, kijken we ook naar locaties voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en woonzorgvoorzieningen in de nieuwe wijken. We vinden het namelijk belangrijk om voor een goed evenwicht van deze voorzieningen in de gehele gemeente te zorgen. Nu concentreert het zich nog veel in de noordelijke wijken.
- De komende periode werken we gezamenlijk met inwoners, organisaties en bedrijven de ambities uit het Koersdocument Omgevingsvisie Groningen uit tot de nieuwe omgevingsvisie voor Groningen. We gaan samen aan de slag met de thema's uit het Koersdocument: een inclusieve gemeente waar iedereen mee kan doen, een sterke positie als kennis- en cultuurstad, een hechte verbinding tussen stad en regio, een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving en de versnelling van de energietransitie naar een CO_2-neutrale toekomst.

Wethouder
Ruimtelijke ordening en Wonen

Rik van Niejenhuis

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

In een winkel in Helpman
zag ik hoe een vraag naar
bladmuziek
ongemerkt veranderde
in een gesprek over familie.

Want als je elkaar ontmoet, eventjes tijd neemt en in gesprek gaat, dan ontstaat er ook altijd verbinding. In Groningen doen we het samen.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Mijn rolmaat. Nooit ver weg want op vrije momenten klussen we aan ons huis. Klussen brengt mijn lijf in beweging en mijn hoofd tot rust. Helemaal als het resultaat tevreden stemt. De rolmaat staat ook de verbinding tussen mij en mijn ouders. Ik groeide op in het bouwbedrijf en van hen heb ik geleerd dat het werk nooit af is en dat als je wat kan betekenen voor je omgeving, het ook belangrijk is dat je dat doet.

Wat maakt dat dit echt jouw portefeuille is?

Mijn interesse voor architectuur en bouwkunde is me met de paplepel ingegoten. De vader van mijn oma was architect en bij ons thuis ging het natuurlijk veel over bouwen. Ik ging na de MAVO naar het MBO Bouwkunde om timmerman te worden. De fascinatie voor ruimtelijke ordening kwam toen ik vervolgens bouwkunde studeerde aan de HTS en een boek las over de compacte stad. Ik ben na het lezen van dat boek in 2002 nooit meer gestopt met over de stad nadenken. Ben planologie gaan studeren aan de universiteit en ben altijd bezig met antwoorden op de vraag: hoe maken we een stad / omgeving die voor iedereen fijn is?

Welke woorden geven jou moed?

Een vreemdeling is een vreemdeling tot je elkaar ontmoet.

Waar neem je bezoekers aan Groningen als eerste mee naartoe?

Naar het Forum en over een paar jaar ook naar het nieuwe museum aan de A, dan kan ik mensen niet alleen vertellen maar ook laten zien wat Groningen is en hoe het zich door de eeuwen heen heeft ontwikkelt tot deze geweldig fijn plek.

Wonen

Iedereen moet kunnen wonen in een goed en betaalbaar huis. Op een fijne plek, in een verbonden, groene en gezonde omgeving. Op dit moment is wonen de grote ongelijkmaker. De woningprijzen zijn zo snel gestegen dat een koopwoning voor veel mensen onbereikbaar is geworden. Er zijn te weinig (sociale) huurwoningen en de afgelopen jaren is het onvoldoende gelukt om betaalbare woonruimte toe te voegen. Het blijft aan ons om aan deze ontwikkelingen tegenwicht te bieden. Hierbij hebben we ook aandacht voor betaalbare woningen voor jongeren en studenten.

Onlangs heeft de gemeenteraad het volkshuisvestingsplan 'Bouwen aan Gronings woongeluk' vastgesteld. Daarmee is een stevige basis gelegd voor onze volkshuisvestelijke projecten in de komende vier jaar. We versterken onze regie op volkshuisvesting om meer Groningers een kans te geven op een betaalbare huur- of koopwoning. Onze corporaties zijn onmisbare partners op het gebied van woningbouw, verduurzaming en wijkvernieuwing. Samen blijven we bouwen aan een ongedeelde stad en gemeente.

Acties

- We sluiten een Nieuw Lokaal Akkoord met de woningbouwcorporaties waarin we beschrijven hoe we onze stad en gemeente vormgeven vanuit onze gezamenlijke waarden en ambities.
- Tussen 2026 en 2030 worden zesduizend woningen gebouwd. Dat doen we binnen de grote gebiedsontwikkelingen (zoals de Suikerzijde, Meerstad en Stadshavens), maar we voegen ook woningen toe in wijken en maken geld vrij voor kleinschalige woningbouwprogramma's in onze dorpen. Zo zorgen we ervoor dat Groningers die zelf of samen een woning zoeken, in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven. Hierin werken we nauw samen met corporaties en marktpartijen.
- We blijven bij nieuwbouw uitgaan van een verdeling van 30 procent sociaal, 30 procent betaalbaar en 40 procent in het vrije segment.
- Om de woningbouw te versnellen, gaan we onze vergunningstrajecten verkorten. We maken een verbeterplan voor het gehele proces van idee tot bouw.
- We lobbyen in Den Haag voor een bouwfonds en betere fiscale regulering.
- Elke euro die woningbouwcorporaties uitgeven, kunnen zij niet investeren in betaalbare woonruimte. We komen woningcorporaties daarom tegemoet met een korting op de precariobelasting voor sociale woningbouwprojecten in de wijkvernieuwingswijken.
- We dragen bij aan de uitbreiding van het aantal sociale huurwoningen aan de zuidkant van onze gemeente door projecten te faciliteren, stimuleren en (mede) te initiëren.
- We werken met de corporaties aan het verbeteren van de doorstroming en het realiseren van goedkope koopwoningen en middenhuurwoningen.
- We ontwikkelen samen met de corporaties een betaalbare en pragmatische aanpak voor het verduurzamen van karakteristiek of monumentaal vastgoed.
- Samen met corporaties en andere stakeholders werken we aan het aantrekkelijker maken van woningruil voor huurders.

4

- We willen het tekort aan plekken voor woonwagenbewoners terugdringen. Daarom werken we verder aan de realisatie van dertig nieuwe woonwagenstandplaatsen nabij De Kring. Als dit klaar is, kijken we naar de mogelijkheid om daarna nogmaals dertig nieuwe standplaatsen toe te voegen.
- We zetten in op het behoud van alternatieve, niet-traditionele woonvormen zoals het Oude RKZ, wonen op water, tiny houses (zoals in Westpark en Woldwijk), collectief particulier opdrachtgeverschap, woonvormen voor ouderen en andere burgerinitiatieven.
- We zien coöperatief wonen als een alternatief voor koop en huur. We streven vanaf 2027 naar 1 coöperatief project per 2 jaar en stellen bij gebiedsontwikkelingen daarom specifiek grond beschikbaar.
- Huizen zijn om in te wonen en niet om geld mee te verdienen. Daarom houden we vast aan de zelfbewoningsplicht, zodat onze nieuwbouwwoningen niet gekocht kunnen worden als beleggingsobject. We blijven het bedrag verhogen voor woningen die onder de opkoopbescherming vallen.
- We voeren een leegstandsverordening in om langdurige leegstand aan te pakken en handhaven met stevige boetes op het verbod om woningen aan te passen in 'hotels' via platforms als Airbnb.
- We breiden het aantal woningen dat we uitgeven met Koopgarant verder uit zodat meer Groningers een betaalbaar huis kunnen kopen. Hierbij bekijken we per project of het opleggen van lokale binding nodig is om de doorstroming binnen onze gemeente te vergroten en Groningers van deze maatregel te laten profiteren.
- Met het oog op de vergrijzing en de naderende dubbele vergrijzingspiek blijven we inzetten op de bouw van seniorenwoningen. Hiermee kunnen we de doorstroming in onze gemeente aanjagen. We houden vast aan minimaal 10 procent seniorenwoningen.
- We werken aan de uitbreiding van de mogelijkheden voor Hospihousing.
- Op Zernike bouwen we de eerste 500 van in totaal 1500 woningen voor studenten en medewerkers van de onderwijsinstellingen, zodat daar een echte campus kan ontstaan. Samen met corporaties onderzoeken we

vernieuwende vormen van betaalbaar campuswonen met veel mogelijkheden tot sociaal contact. Daarnaast beperken we de mogelijkheden om studentenkamers om te bouwen naar studio's.

- We knokken voor huurders die uitgebuit worden door huisjesmelkers.
- We maken een plan voor herprioritering op woontoezicht binnen de afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).
- Woondiscriminatie, gesjoemel, geldklopperij en uitbuiting zijn onacceptabel en reden om verhuurders boetes op te leggen. We voeren daarom campagne om het Steunpunt Huren en het Meldpunt Ongewenst Verhuurgedrag bekender te maken onder huurders. We zorgen dat het Steunpunt Huren kan blijven groeien.
- We dragen bij aan inspraak van huurders en bewoners bij de gemeente, corporaties en ontwikkelaars, bijvoorbeeld bij thema's als verduurzaming of doorontwikkeling van woningen.
- Samen met inwoners, ondernemers en organisaties werken we aan het 'Toekomstprogramma gebied Ten Boer'. Zo bouwen we samen aan sterke dorpen en een vergezicht voor 2050. In dat licht spreken we de intentie uit om de bestuurlijke herindelingsafspraak, om tot tenminste 2040 niet te bouwen in het overgangsgebied, te verlengen tot tenminste 2050.
- Vanuit het principe van de compacte stad bouwen we vooral binnen de bestaande stadsgrenzen en kiezen we er waar mogelijk voor om gebouwen aan te passen of uit te breiden in plaats van ze te slopen en nieuw te bouwen. We versterken de dorpse eigenheid van Hoogkerk dat door nieuwbouwontwikkelingen steeds minder door groen en steeds meer door bebouwde omgeving wordt omringd.
- We bouwen niet alleen aan woningen, maar aan gemeenschappen. Daarom voegen we voorzieningen en ontmoetingsplekken in de buitenruimte toe. Dit doen we zowel op gemeentelijk als op wijkniveau met hoge kwaliteit, zodat er volop ruimte is voor groen en verblijven. Daarnaast intensiveren we het onderhoud in onze dorpen en wijken omdat dit directe invloed heeft op woongenot en sociale cohesie.
- We zetten ons in om stikstofuitstoot te beperken en schoon en emissieloos te bouwen. Dat doen we door aan te sluiten bij landelijke initiatieven. Met onze aanbestedingen stimuleren we bouwbedrijven om dit ook te doen.
- We streven naar de doorontwikkeling van klimaatbestendig, circulair en duurzaam bouwen. We maken een handboek Duurzaam Bouwen dat als leidraad gaat dienen voor vastgoed- en gebiedsontwikkelingen. We willen daardoor straks nog meer gebruik maken van biobased materialen en ook hergebruiken wat kan.
- We dagen architecten, ontwikkelaars en bouwers uit om met goede plannen te komen, naar voorbeeld van de Haddingestraatgarage. Dit doen we via vernieuwde vormen van aanbesteding.

4

Wonen en mobiliteit

De zuidelijke ringweg is inmiddels klaar en iedereen kan dankzij de verdiepte ligging genieten van het nieuwe Zuiderplantsoen. Inmiddels zijn we samen met de provincie alweer druk bezig met het project Ring West Verbindt. Tot 2040 bouwen we in het westelijk deel van de stad 11.000 woningen. Daarmee is de westflank één van de belangrijkste groeigebieden van Groningen. Deze groei vraagt om een goede en toekomstbestendige bereikbaarheid én om sterke verbindingen tussen bestaande en nieuwe wijken.

We vernieuwen de westelijke ringweg om de bereikbaarheid te verbeteren en om wijken, mensen en nieuwe ontwikkelingen beter met elkaar te verbinden. Dit doen we niet alleen door aanpassingen aan de infrastructuur, maar ook door de aanleg van nieuwe fiets- en wandelroutes en door ruimte te creëren voor groen en ontmoeting. Een mooi voorbeeld is de nieuwe fiets- en voetgangersbrug over de westelijke ringweg en het Reitdiep, die de wijken Vinkhuizen en Paddepoel/Reitdiepgebied met elkaar verbindt. Deze 'fly-over' is tijdens het participatietraject op verzoek van inwoners toegevoegd aan het project.

Acties

- We verbeteren de bereikbaarheid en verkeersveiligheid op de westelijke ringweg door knelpunten aan te pakken.
- We realiseren nieuwe fiets- en wandelverbindingen tussen wijken, zodat bewoners zich makkelijker en veiliger kunnen verplaatsen.
- We betrekken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties actief bij de plannen en uitvoering.

Wijkvernieuwing en wijkontwikkeling

We zien dat sommige wijken en dorpen extra aandacht nodig hebben. Bewoners ervaren daar vaker dat de leefkwaliteit onder druk staat. In delen van de stad, met name in de noordelijke wijken, zien we bovendien duidelijke gezondheidsverschillen ten opzichte van andere gebieden, zoals het zuiden. Mensen leven er gemiddeld korter en ervaren vaker gezondheidsproblemen. Die verschillen willen wij terugdringen.

We investeren in een betere woon- en leefomgeving. Dit doen we met extra middelen van het Rijk, Nij Begun en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Investeren doen we niet alleen in stenen en gebouwen, maar ook met nadrukkelijke aandacht voor de sociale kant van wijkvernieuwing: gezondheid, kansen, veiligheid en hoe mensen zich voelen in hun wijk.

De afgelopen periode hebben we grote stappen gezet. In Selwerd werken we samen met woningcorporaties, WarmteStad en maatschappelijke partners volop door aan verbeteringen in de wijk. In De Wijert ronden we de wijkvernieuwing bijna af. Wanneer de fysieke wijkvernieuwing in een wijk is afgerond, hebben we blijvende aandacht voor de sociale ontwikkeling van mensen. We blijven zij aan zij staan met de mensen in deze wijken.

Acties

- In deze coalitieperiode starten we de wijkvernieuwing in de Indische Buurt en werken via de Bedumerweg, De Hoogte en Station Noord richting Paddepoel en Zernike.

- Samen met onze partners zetten we de middelen uit het NPLV in om deze wijken stap voor stap te verbeteren. Door wijkvernieuwing te combineren met de energietransitie en sociale investeringen, geven we de ontwikkeling van deze wijken een krachtige impuls. Zo maken we de stad niet alleen mooier, maar vooral ook gezonder, veiliger en fijner om in te wonen voor iedereen.

Binnenstad

In de afgelopen jaren hebben we in de binnenstad veel bereikt. De grote investeringen, zoals het Forum en de herinrichting van de Grote Markt, benadrukken dat het centrum de plek is waar Groningen zich toont: bruisend, cultureel en aantrekkelijk voor bezoekers en inwoners. De binnenstad is economisch sterk, cultureel zichtbaar en bepalend voor het imago van Groningen als jonge, levendige stad.

Tegelijkertijd signaleren we een gebrek aan ruimte. De gemeente groeit hard. En dit heeft ook gevolgen voor de samenleving. We zien een groeiende ongelijkheid en een groter wordende kloof tussen inwoners die wel en niet meekomen. Daarom willen we de voorzieningen die nu vooral geconcentreerd zijn in de binnenstad, in de komende jaren meer spreiden over andere delen van de gemeente. Op deze manier willen we de kansen en toegankelijkheid eerlijker over onze wijken en dorpen verdelen. De binnenstad wordt daarmee minder exclusief voor wie profiteert van stedelijke groei. Volgens de principes uit de Omgevingsvisie (de mens centraal, leefkwaliteit voorop en lef) bekijken we de uitdagingen die op ons afkomen vanuit een gezamenlijke blik en altijd met oog voor elkaar en onze omgeving.

Acties

- De ontwikkelingen in het centrum zijn volop gaande. We werken verder aan de grote projecten in de binnenstad zoals het realiseren van meer fietsenstallingen en het herbestemmen van de voormalig parkeergarage in de Haddingestraat. Met de opening van Tumult (voorheen Vrijdag) in september 2026 maken we meer ruimte voor ontmoeting en amateurkunst. Ook blijven we werken aan de herinrichting van straten zoals de Oosterstraat en de Gelkingestraat.
- Ontwikkelingen kosten veel tijd. Daarom onderzoeken we in de tussentijd wat we kunnen doen in de tijdelijke ruimte die ontstaat tussen oude en nieuwe situaties. Waar dit (tijdelijk) kan, verbreden we en plaatsen we meer groen, onderweg naar grotere hervormingen van de openbare ruimte.
- Groningen blijft bekend als fietsstad. We breiden het aantal fietsparkeerplaatsen uit.
- We werken verder aan onze plannen voor de Diepenring. Daarin hebben we oog voor de aanlooproutes naar en de toegankelijkheid van het centrum.
- Met de Omgevingsvisie in de hand werken we de komende jaren aan vijf nieuwe, stedelijke gebieden rondom de binnenstad.

Wethouder
Sport, Mobiliteit en Asiel

Jalt de Haan

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

In een stad die opmerkelijk goed is in voor elkaar zorgen, zonder dat daar een beleidsstuk voor nodig is.

Welke plek in de stad vertelt iets over wie jij bent?

De Dom Helder Camaraschool is voor mij een bijzondere plek. Ik heb daar de afgelopen tien jaar als leerkracht gewerkt.Al die kinderen die ik in mijn klas heb gehad, motiveren mij om te werken aan een betere wereld voor de volgende generatie.

Welk voorwerp betekent veel voor jou en waarom?

Als ik op zaterdag op het veld sta bij CVV Oranje Nassau, is dat voor mij de ultieme ontspanning. Het verenigingsleven brengt mensen samen en zorgt voor verbinding. Het stimuleren en ondersteunen van verenigingen is dan ook iets waar ik mij de komende jaren met volle overtuiging voor wil inzetten.

Wat is je liefste plek in Groningen?

Ik ga graag met mijn vrouw en kinderen naar De Kleine Wereld in Onnen. Een plek waar de kinderen heerlijk kunnen spelen en we als gezin samen kunnen zijn. De gemeente is meer dan alleen de stad. Daarom ben ik blij dat ik gebiedswethouder van Haren mag zijn.

Wat maakt dat dit echt jouw portefeuille is?

Sport is mijn grote passie, zowel het verenigingsleven als de topsport van bijvoorbeeld FC Groningen en Donar. Verkeer spreekt mij aan omdat het een middel is tot ontmoeting. Ik wil werken aan fijne straten met ruimte voor spelen, wandelen en terrassen, aan de Lelylijn zodat Noord-Nederland beter bereikbaar wordt, en aan de maatschappelijke parkeervergunning, zodat verenigingen, scholen en zorginstellingen hun belangrijke werk kunnen blijven doen. Op het gebied van asiel vind ik het belangrijk dat heel Nederland zijn verantwoordelijkheid neemt voor de opvang van asielzoekers. We mogen Ter Apel niet aan zijn lot overlaten.

Duurzame mobiliteit

Groningen is een levendige gemeente met een rijk sociaal en cultureel leven. Het is hier goed wonen, studeren, werken, winkelen en ontspannen. Dagelijks bewegen tienduizenden mensen van binnen en buiten de gemeente zich door de stad. Volop ruimte voor lopen, fietsen en goed openbaar vervoer is daarom van groot belang. Zo houden we Groningen als sterk groeiende gemeente ook de komende jaren bereikbaar, leefbaar en gezond.

Met de manier waarop we omgaan met mobiliteit in Groningen, maken we ruimte voor groen, spelen en ontmoeting. We verbeteren de leefbaarheid en de openbare ruimte, die schaars is onze groeiende gemeente. Auto's nemen veel ruimte in op straat, of ze nu stilstaan of rijden. Dit gaat ten koste van een fijne en gezonde plek om te leven. We stimuleren mensen daarom om lopend, fietsend en met het openbaar vervoer (OV) te reizen. Naast dat we hiermee openbare ruimte herwinnen, zorgen we er zo ook voor dat er ruimte blijft voor mensen die afhankelijk zijn van de auto. Met de uitvoering van de Mobiliteitsvisie van Groningen (2021) hebben we de afgelopen jaren grote stappen gezet als gaat om herwinnen van de openbare ruimte en het verbeteren van de leefkwaliteit in onze gemeente. Hier gaan we onverminderd mee door.

Acties

- We stimuleren lopen en fietsen door de programma's Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid en de Fietsstrategie uit te voeren.
- Met het aanbod van elektrische deelfietsen- en bakfietsen én deelscooters zorgen we dat inwoners en bezoekers schone en duurzame alternatieven hebben voor de auto.
- We ontwikkelen mobiliteitshubs waar verschillende vervoersmiddelen samenkomen, zodat mensen makkelijk kunnen overstappen.
- Ook blijven we investeren in een groeiend netwerk van openbare laadpalen om het elektrisch rijden toegankelijker te maken.

Herinrichting straten: van 50 naar 30 km per uur

We gaan volop door met de herinrichting van straten en wegen waarbij de snelheid van auto's van 50 naar 30 km per uur gaat. We richten straten verkeersveiliger in en laten er planten en bomen groeien. Zo houden bestuurders zich ook echt aan de lagere snelheid die het bord voorschrijft. Een groene straat met minder auto's maakt het voor inwoners veel prettiger wonen. Wandelaars en fietsers krijgen ruim baan. Ook dragen we daarmee bij aan een klimaatbestendig Groningen want groen zorgt voor minder hittestress en biedt ruimte aan dieren.

Acties

- Er is de afgelopen periode met de herinrichting al veel in gang gezet: fietsstraat Korreweg, fietsstraat Kerklaan, herinrichting van de Amkemaheerd, de Zaagmuldersweg, De Savornin Lohmanlaan en de Lijzijde. Met de aanpak 'Versneld van 50 naar 30 km per uur' voeren we het tempo op. Zo zorgen we ervoor dat meer straten en wegen de komende jaren opnieuw ingericht worden en daarmee de leefkwaliteit versterken.

4

- Als de situatie daarom vraagt, pakken we ook tijdelijk en snel een probleem aan. Samen met lokale ondernemers ontwikkelen we herkenbare objecten met een Gronings karakter, zoals een grote massieve eierbal of de Martinitoren, die we gebruiken om straten te versmallen of tijdelijk af te sluiten.
- We lanceren een campagne om gedragsverandering en bewustwording te stimuleren zodat iedereen weet dat 30 km per uur in Groningen geen uitzondering is, maar de norm.
- We pakken de Bedumerweg aan door extra groen en bomen toe te voegen en te zorgen dat fietsers en voetgangers de weg makkelijker over kunnen steken. Zo maken we het aangenamer wonen voor de bewoners. De weg behoudt haar belangrijke verkeersfunctie, maar verbindt de Hoogte en de Indische Buurt/Korrewegwijk veel beter met elkaar dan nu het geval is.

Aanpak verkeersveiligheid

De druk op de openbare ruimte neemt toe en verschillen in snelheid maken het verkeer soms onoverzichtelijk. Daarom kiezen we voor straten die duidelijk zijn ingericht, waar verkeersstromen logisch zijn en waar veiligheid voorop staat.

Acties

- We maken extra ruimte voor voetgangers en fietsers en beschermen wie het kwetsbaarst is in het verkeer, zoals kinderen en ouderen. Veilige en herkenbare routes zijn daarbij het uitgangspunt, zeker rond scholen. Zo zorgen we ervoor dat kinderen zelfstandig en veilig naar school kunnen lopen of fietsen. Hiermee willen we ook stimuleren dat ouders hun kinderen minder met de auto naar school brengen.
- Verkeersveiligheid gaat niet alleen over de inrichting van de straat, maar ook over gedrag. Daarom zetten we in op bewustwording en educatie, zodat iedereen verantwoordelijkheid neemt en we samen zorgen voor een veilige gemeente.

Openbaar vervoer

De onderlinge verbinding van wijken en dorpen binnen én buiten onze gemeente is onmisbaar. Het openbaar vervoer speelt een onmiskenbare rol in het creëren van een leefbare woonomgeving. Helaas zien we dat er de afgelopen jaren steeds verder wordt bezuinigd op het OV. Economisch rendement gaat nog te vaak boven maatschappelijk rendement. Het resultaat is dat buslijnen verdwijnen en het OV steeds minder toegankelijk en aantrekkelijk wordt. Het is daarom van groot belang dat lokale buslijnen op waarde worden geschat. Dat stad en ommeland met elkaar in verbinding blijven met een goed functionerend en betrouwbaar openbaar vervoersysteem. Hieraan werken we met de provincie Groningen en Drenthe samen binnen het OV-Bureau. In 2029 loopt de concessie GroningenDrenthe van Qbuzz af. De voorbereiding van een nieuwe concessie biedt belangrijke kansen om het openbaar vervoer verder te verbeteren. We vinden toegankelijk openbaar vervoer belangrijk. De nieuwe concessie biedt kansen om dit onderwerp goed te borgen.

Wijkvervoer van betrokken buurt- en dorpsbewoners

In verschillende dorpen en wijken van onze gemeente zetten betrokken bewoners wijk- of dorpsvervoer op. Prachtige voorbeelden hiervan zijn de Buurtvlinder in Groningen-Zuid, het Boemeltje in Ten Boer en Stichting ouderenvervoer in Haren. Dit wijkvervoer is voor inwoners met een beperkte mobiliteit of toegang tot vervoer, zodat zij zelfstandig kunnen blijven deelnemen aan het dagelijks leven. Denk aan boodschappen doen of bij vrienden of familie op bezoek. Deze initiatieven zijn heel waardevol omdat ze zorgen voor vervoer én voor sociale samenhang. Juist in een tijd waarin het OV door rijksbezuinigingen onder druk staat, is dit extra belangrijk. Ook het Wmo-vervoer maakt mogelijk dat mensen die minder mobiel zijn toch mee kunnen doen, of het nu gaat om een afspraak, werk of sociaal contact.

Acties

- We maken ons samen met onze partners in het OV-Bureau hard voor goede OV-verbindingen om dorpen en wijken bereikbaar te houden. Door het verdwijnen van bushaltes neemt de drempel voor minder mobiele Groningers om mee te doen aan de samenleving, aanzienlijk toe. Ook leerlingen zijn vaak afhankelijk van het OV om naar te school te gaan.
- Samen met de provincie werken we aan de Routekaart OV Groningen 2025–2040: sneller en betrouwbaarder openbaar vervoer met sterke verbindingen en goede overstappunten, voor een goed bereikbare stad en regio.
- We blijven het wijkvervoer ondersteunen. We hebben het de afgelopen periode mogelijk gemaakt dat de chauffeurs van het wijkvervoer ook mensen kunnen afzetten bij de Grote Markt. Dit gaan we nog beter bekend maken, zodat de binnenstad voor iedereen toegankelijk blijft.
- Ons uitgangspunt is dat iedereen zelfstandig gebruik kan maken van het OV. In de nieuwe concessie Groningen-Drenthe nemen we daarom de toegankelijkheid van bussen op.
- Als wegbeheerder gaan we over de bushaltes in onze gemeente. Wij gaan de komende tijd door met het toegankelijker maken van haltes, belangrijk voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met kinderwagens.
- De afgelopen jaren hebben we ons met de regio stevig ingezet voor de Lelylijn. Het advies van Klaas Knot benadrukt de waarde die deze snelle spoorverbinding tussen Noord-Nederland en de Randstad heeft op de lange termijn: het versterkt de economie, woningbouw, bereikbaarheid en nationale samenhang. We houden het Rijk aan beloften over de Lelylijn en aansluiting op het Europees treinnetwerk. Hier blijven we ons samen met partners in de regio Noord-Nederland voor inspannen.
- Samen met het Rijk en de Regio werken we aan de Nedersaksenlijn. Met de komst van deze verbinding zien wij kansen om de Westflank via Station Suikerzijde en de daarmee verbonden MBO-campus voor techniek, energietransitie en circulariteit beter te ontsluiten vanuit het zuidoosten van onze provincie.

4

Betaald parkeren

De openbare ruimte is van iedereen. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om ervoor te zorgen dat iedereen gebruik kan maken van de openbare ruimte. Betaald parkeren is één van de middelen die we hebben om te sturen op het gebruik van de openbare ruimte en is een manier om onze straten leefbaar, veilig en aantrekkelijk te maken. Daarnaast wordt hiermee meebetaald aan het onderhoud van de openbare ruimte.

We willen buurten blijven creëren waar voldoende ruimte is om te spelen, elkaar te ontmoeten, te wandelen of op een terras te zitten. Door de beschikbare ruimte in de stad slimmer te gebruiken, ontstaat er meer plek voor groen, verblijfskwaliteit en verkeersveiligheid.

We realiseren ons dat er ook inwoners zijn die niet zonder auto kunnen of willen. Nog altijd is een deel van de Groningers en forenzen uit de regio afhankelijk van de auto voor hun werk, vrijwilligerswerk of omdat zij minder mobiel zijn. Ook voor mantelzorgers die regelmatig een ouder of familielid bezoeken en opa's en oma's die op hun kleinkinderen passen moet de stad goed bereikbaar blijven. We houden in ons verkeers- en parkeerbeleid nadrukkelijk rekening met deze groepen.

Betaald parkeren helpt om de beschikbare parkeerplaatsen beter te verdelen en de parkeerdruk in wijken te verminderen. Daarbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen leefbaarheid en bereikbaarheid. Dat is ook de reden dat de maatschappelijke parkeervergunning en het vaste tarief voor de bezoekersvergunning per 1 januari

2026 goedkoper zijn geworden. Wanneer betaald parkeren nodig blijkt, heeft een gebiedsgerichte aanpak onze voorkeur boven een aanpak per straat. Zo houden we het beleid overzichtelijk en voorkomen we onnodige verschillen tussen direct aangrenzende straten.

Acties

- In gebieden waar de parkeerdruk toeneemt, zoeken we samen met inwoners naar oplossingen. Daarbij kijken we breder naar de opgaven en investeringen in de openbare ruimte. We maken gebruik van onze Leidraad Openbare Ruimte. Indien uit gesprekken en onderzoek blijkt dat dit aansluit bij de wensen en behoeften van de wijk, kan uitbreiding van betaald parkeren onderdeel zijn van de oplossing.
- Op enkele bedrijventerreinen vragen ondernemers aandacht voor de parkeersituatie, waaronder de mogelijkheid van betaald parkeren. We gaan hierover in gesprek met de betrokken partijen.
- Verenigingen, scholen en zorginstellingen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. Daarom zorgen we ervoor dat zij kunnen beschikken over voldoende maatschappelijke parkeervergunningen.
- We vinden het belangrijk dat mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten. Daarom verhogen we de parkeertarieven niet, met uitzondering van de tarieven voor kortparkeren op straat in de parkeergebieden Hortusbuurt, Binnenstad en Binnenstad-Oost.
  Deze tarieven verhogen we omdat de druk op de openbare ruimte daar het grootst is. Door deze kortparkeertarieven te verhogen, stimuleren we het gebruik van parkeergarages waar parkeren goedkoper is dan op straat.

5

Samen

De volle terrassen op de Grote Markt, de dorpskern van Haren en het eeuwenoude landschap met kerken en wierden. Ze maken Groningen bijzonder. Samen met betrokken inwoners, ondernemers en instellingen geven we onze gemeente hart en ziel en houden we Stad en platteland leefbaar, sfeervol en veilig. Een samenleving waarin mensen elkaar ontmoeten bij (sport)verenigingen, musea, theaters, geloofsgemeenschappen en in de openbare ruimte maakt gelukkig.

Een samenleving die samenwerkt is weerbaar. In Groningen staan we daarom voor elkaar klaar en zorgen we voor voldoende ontmoetingsplekken en een sterk partnerschap met lokale ondernemers, zodat we Groningen toekomstbestendig houden en maken.

De economie in evenwicht

Economie reageert altijd op wat er speelt in een samenleving. Soms gebeuren dingen dicht bij huis. Maar ook veranderingen verder van huis kunnen invloed hebben op de lokale economie. In Groningen koppelen we de economie daarom altijd aan sociaal-maatschappelijke vraagstukken. We maken bewuste keuzes voor een toekomstbestendige samenleving waar brede welvaart en duurzaamheid centraal staan.

We kiezen daarbij voor een eerlijke, schone en lokale economie. We gaan niet uit van economische groei, maar van een economie die goed is voor onze gezondheid en toekomstige generaties. We gaan spaarzaam om met grondstoffen en stimuleren hergebruik en consuminderen. Hiermee ontstaat een economie in evenwicht die toekomstbestendig is met bestaanszekerheid als fundament.

Acties

- We maken ruimte voor ondernemers in de duurzame en circulaire maakindustrie en zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor deze sectoren.
- We zien dat de investering in de bouw- en textielhub haar vruchten afwerpt. We onderzoeken in hoeverre we de hub kunnen behouden in de komende jaren.
- We behouden bestaande repair cafés en onderzoeken waar vraag is voor eventuele nieuwe vestigingen. Ook weggeefwinkels en -kastjes worden gestimuleerd.

Lokaal ondernemerschap

Lokale ondernemers zijn een belangrijke basis voor onze economie. Een vitale lokale economie draagt bij aan verbinding in de samenleving, een levendige binnenstad, levendige wijken en dorpen en voldoende werkgelegenheid en voorzieningen. Met het vastgestelde Kompas Lokale Economie werken we daarom aan de versteviging van lokaal ondernemerschap in onze gemeente. We verbinden economische groei hierbij aan de leefkwaliteit, brede welvaart en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor zowel ondernemers als inwoners. Op deze manier zorgen we ervoor dat we economische ontwikkeling en duurzaamheid in balans houden, zodat ook de toekomstige generaties kunnen profiteren van een bloeiend ondernemersklimaat.

Acties

- We ondersteunen lokale ondernemers door te zorgen voor toegankelijke vergunningen en heldere regelgeving.
- Met het Social Impact Fonds geven we een extra impuls aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. We ondersteunen ondernemers die een bijdrage leveren aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Hiervoor werken we samen met Werk in Zicht, de NOM, GroBusiness, Nationaal Programma Groningen, het verenigd bedrijfsleven en de kennisinstellingen.
- We zien ondernemers als belangrijke bondgenoten bij het oplossen van gezamenlijke maatschappelijke vraagstukken zoals netcongestie en de samenwerking op digitalisering. Daarom onderzoeken we op welke thema's we onze samenwerking verder kunnen verdiepen.
- We versterken onze grip op de vastgoedmarkt en analyseren hoe we lokaal eigenaarschap kunnen vergroten, omdat te veel bedrijfspanden een beleggingsmiddel voor investeerders zijn geworden en de huurlasten van ondernemers steeds verder stijgen. Uiteindelijk is de heilige graal om lokale ondernemers, als vanouds, weer eigenaar te maken van hun eigen zaak.
- We ondersteunen lokale ondernemers in hun zoektocht naar betaalbare vierkante meters in een passende buurt in de stad.

5

- We willen nog meer inzetten op de kracht van historisch vastgoed en de cruciale rol van lokale ondernemers daarbij. Monumentale panden worden pas echt beleefbaar met Groningse invulling en activatie. Hier geven we verder invulling aan door monumentaal gemeentelijk bezit in te zetten voor lokaal ondernemerschap.
- We geven bewust voorrang aan lokale ondernemers en prioriteren lokaal ondernemerschap bij het maken van nieuwe plannen. Bij het maken van nieuwe regels sturen we op voldoende diversiteit en spreiding van bedrijven in de regio.
- We investeren in lokale- en wijkeconomie. Winkelcentra en dorpswinkelpleinen blijven behouden om het voorzieningenniveau op peil te houden en leefbaarheid te vergroten.
- We versterken lokaal ondernemerschap door middel van het publieke ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf koopt, ontwikkelt en verhuurt commercieel vastgoed om meer levendigheid te creëren, de lokale economie te versterken en de leefkwaliteit in Groningen te verbeteren.
- We stimuleren lokaal winkelen en eten en steunen initiatieven zoals Lutje Lokaal; een platform dat meer dan 100 lokale winkels en horeca op de kaart zet en lokaal winkelen en eten promoot.
- Bij het maken van een nieuw vestigingskader werken we samen met regionale partners en vakbonden. Daarbij houden we oog voor alle ondernemers in onze gemeente, zowel in de stad als in de wijken en dorpen. Daarbij zorgen we ook voor een goede spreiding over de gemeente en de bereikbaarheid van bedrijven. Bij het bouwen van nieuwe wijken zorgen we voor een gezonde mix van wonen en bedrijvigheid.
- Om een onderneming te starten, verduurzamen of om bijvoorbeeld een evenement te organiseren moet er aan veel worden gedacht. We willen ondernemers ondersteunen bij regels en onderzoeken hoe we dit makkelijker kunnen maken.
- We behouden de zondagsrust, maar verruimen de openingstijden op zondagen en feestdagen van 12:00 uur naar 08:00 uur voor winkels waar uitsluitend of hoofdzakelijk brood en gebak wordt verkocht.

Een autonome economie

Door geopolitieke onzekerheden, oorlogen binnen en buiten Europa en de opkomst van bijvoorbeeld AI wordt de vraag naar een autonome economie steeds groter. Zelfstandigheid en onafhankelijkheid wordt steeds belangrijker. Ook merken we dat schaarste een steeds belangrijkere rol gaat spelen. Er heerst krapte op de arbeidsmarkt en we hebben tekorten aan ruimte, water en stroom. Dit zet de economie onder druk. Meer dan ooit is het belangrijk om heldere keuzes te maken en deze uit te spreken.

In Groningen grijpen we de uitdagingen aan om kansen te verzilveren. Want ook die zijn volop aanwezig in onze regio. Aan talent en innovatie is hier geen gebrek. In Groningen bestaat een enorm aanbod van jong talent, is er een levendig klimaat voor startende ondernemingen en zijn sterke kennis- en onderwijsinstellingen aanwezig. Stevig partnerschap en voldoende draagvlak zijn essentieel bij het verzilveren van de aanwezige kansen. Daarom willen we, samen met onze partners in de regio, de Economische Agenda van Nij Begun ten volle benutten om van Groningen een sterke regio te maken.

Acties

- Toerisme en gastvrijheid zijn belangrijke onderdelen van de Groningse economie. We versterken de vrijetijdseconomie samen met andere overheden en bedrijven. Groningen zetten we op de kaart als congresstad van Nederland.
- Bij de ontwikkeling van nieuwe plannen houden we ruimte voor bijsturing. De wereld verandert snel en we moeten ervoor zorgen dat we flexibel blijven.

Samenwerking met de regio

We werken intensief samen met de regio om onze doelen te behalen. Wat in het ommeland gebeurt heeft effect op Stad en andersom. We hebben elkaar nodig. Er valt veel van elkaar te leren. Ons doel is om als regio sterker te worden, zodat we als eenheid aan de rest van Nederland en Europa kunnen laten zien wat we te bieden hebben. Daarom werken we in heel Noord-Nederland in verschillende verbanden met elkaar samen. De Regio Groningen-Assen (RGA) werd in 2025 door het Rijk aangewezen als één van de drie gebieden met potentie voor een grote schaalsprong in wonen, economie en mobiliteit. Onze beleidsteams werken sindsdien samen met beleidsteams uit de regio Assen op deze thema's.

Een stevige samenwerking betekent ook dat we de bestaande innovatie-ecosystemen beter kunnen versterken. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen bijvoorbeeld overheid, onderwijs en ondernemers die werken aan grote economische en maatschappelijke transities op het gebied van gezondheid, digitalisering, energie en circulariteit. Deze samenwerking ontwikkelt zich vaak tot campus, zoals bijvoorbeeld met de Healthy Ageing Campus.

Actie

- Bij het toelaten van nieuwe bedrijven in onze regio, letten we er nadrukkelijk op dat ze een bijdrage kunnen leveren aan onze maatschappelijke doelstellingen. Op deze manier dragen ze bij aan de al bestaande bedrijven in de omgeving en verstevigen ze het netwerk.

5

Innovatie

In de transitie naar een duurzame(re) samenleving is innovatie een belangrijk element. We willen ons blijven inzetten voor het aantrekken en behoud van innovatieve bedrijven. Door ruimte te maken voor innovatie in onze gemeente, helpen we ook onze lokale mkb'ers. In een voortdurend veranderende markt kan innovatie het verschil maken voor een ondernemer, bijvoorbeeld door unieke producten of diensten te ontwikkelen en efficiënt(er) te werken.

Met de komst van de AI-fabriek naar het Groningse Niemeyer maken we van Groningen een digitale hotspot. De Niemeyer Campus, waarin ook de kennisinstellingen participeren, is bij uitstek geschikt als aanjager van innovatie, digitalisering en kennis- en talentontwikkeling. Naast de AI-fabriek maakt de Niemeyer Campus in de komende jaren ruimte voor cultuur en bedrijvigheid. Bovendien stelt de campus zich ten doel het mkb laagdrempelig te helpen om de innovatieve oplossingen die op de campus worden ontwikkeld toe te kunnen passen in hun eigen ondernemingen.

Acties

- We investeren in de Groninger kenniseconomie: onze regio loopt voorop als hotspot van innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van gezondheid, voedsel, creativiteit, circulariteit en IT.
- We ontwikkelen een talentstrategie om de talenten van de toekomst aan onze regio te (blijven) binden. Hiermee versterken we zowel het ondernemerschap als het vestigingsklimaat van onze gemeente.

Landbouw van de toekomst

We zien inwoners en boeren als partner in de zorg voor de gezondheid van ons landschap, onze dieren en de bodemkwaliteit. De landbouwsector staat voor grote opgaven. In Groningen laten we zien dat de we de handen ineen kunnen slaan om deze sector gezamenlijk positief te veranderen.

Groningen is koploper in de voedsel- en eiwittransitie. Deze positie houden we graag in stand. We blijven samen werken met ondernemers en kennisinstellingen in de regio. Op deze manier ontstaat een vliegwiel voor een bloeiende en duurzame economie die Groningen blijvend op de kaart zet als centrum van Noord-Nederland.

Acties

- We verbeteren de lokale en regionale afzetmarkt voor boeren door daarvoor ruimte te maken in de stad, bijvoorbeeld op markten, maar geven ook zelf het goede voorbeeld door eigen inkoop fors meer lokaal en regionaal te doen.
- We verbinden losse voedselinitiatieven tot een beweging. We zien het burgerinitiatief Ons Eten als partner in de transitie naar een toekomstbestendige en plantaardige voedselsector.
- We realiseren fysieke foodhubs met distributiepunten voor lokaal voedsel, ontmoetingsplekken voor de buurt en educatiecentra waar de korte keten tastbaar wordt.
- We creëren ruimte voor multifunctionele landbouw in onze omgevingsplannen. Met een helder vergunningenbeleid kunnen agrarische activiteiten makkelijker gecombineerd worden met andere maatschappelijk relevante activiteiten zoals boerderijwinkels of kinderopvang.

Sport en bewegen

Sporten en bewegen is niet alleen leuk en gezond. Het draagt ook bij aan persoonlijke ontwikkeling en sociale contacten, want sport verbindt. Een aantrekkelijke, groene openbare ruimte die overal in wijken en dorpen uitnodigt tot sporten, spelen, wandelen en fietsen. Het gaat om het creëren van plekken die uitnodigen tot ontmoeting en bewegen. We stimuleren een breed en inclusief sportaanbod, zodat sport voor iedereen toegankelijk is, ongeacht leeftijd, inkomen of fysieke mogelijkheden.

Acties

- We bouwen voort op de koers die al is ingezet met het Masterplan Sport. We zorgen voor veilige en duurzame sportaccommodaties en zetten in op meer ruimte voor de sport. Ook de plekken voor ontmoeting en samenkomen voor verenigingen zijn belangrijk. In tijden van schaarste onderzoeken we de mogelijkheden om deze ruimtes optimaal te kunnen gebruiken zodat deze overdag ook ingezet kunnen worden voor andere maatschappelijke activiteiten.
- Voor gezinnen die moeilijk rond kunnen komen, is er financiële steun beschikbaar via het sport- en cultuurfonds en het jeugdfonds sport.
- Veel Groningers sporten en bewegen in de buitenlucht. Of het nu gaat om wandelen, hardlopen, fietsen, spelen of bewegen. De gemeente houdt bij de inrichting van straten, parken en plein nadrukkelijk rekening met sport en bewegen. We denken aan voldoende groen, wandelpaden, hardlooproutes, en buitensporttoestellen.
- We stimuleren risicovol spelen in rommel- en natuurspeeltuinen, zodat kinderen hun grenzen leren kennen en fysiek zelfvertrouwen opbouwen want beweging de sleutel tot een gezonde, verbonden en levendige gemeente.
- We zijn trots op de groene schoolpleinen die we in onze gemeente hebben. Dat zal ook als voorbeeld dienen bij alle nieuw te bouwen scholen in onze gemeente. We willen dat deze pleinen openbaar worden, zodat er ook buiten schooltijd in gespeeld kan worden.
- Met onze plannen voor Kardinge investeren we in een fantastisch multifunctioneel sportcentrum waar zowel inwoners als topsporters gebruik van kunnen maken. We willen een energieneutraal gebouw met slimme energieopwekking realiseren, waar met onder andere een schaatsbaan, een ijshal, meerdere zwembaden én een thuisbasis met topsporthal voor Donar en Lycurgus, plek is voor veel verschillende sporten.
- Onze zwembaden worden voor veel doeleinden gebruikt. Voor sommige inwoners is zwemmen de enige vorm van beweging die ze kunnen doen, door een handicap of ziekte. Daarnaast worden de zwembaden gebruikt voor zwemles, recreatie en sport. Het is belangrijk om te zorgen dat de zwembaden die er in de gemeente zijn open blijven. We brengen in kaart wat daarvoor nodig is.
- We willen urbansport verder ontwikkelen en waar mogelijk ruimte maken en behouden voor sporten als BMX, breakdance, freerunnen, 3x3 basketbal en skaten.

Sportverenigingen

Verenigingen zijn plekken waar mensen bewegen, elkaar ontmoeten en verantwoordelijkheid nemen. We zijn trots op onze inwoners en vrijwilligers die zich dagelijks voor elkaar inzetten. Dat is van grote waarde voor onze gemeente.

Tegelijkertijd zien we ook dat verenigingen onder druk staan. Vrijwilligers krijgen te maken met steeds meer regels en verantwoordelijkheden. Accommodaties verouderen en de ruimte voor sport en ontmoeting staat onder druk. Ook groeit de behoefte aan sport en ontmoeting. Dat zien we aan de wachtlijsten bij verenigingen.

Niet iedere vereniging hoeft dezelfde maatschappelijke rol te vervullen. Elke vereniging heeft een eigen karakter en draagkracht. We sluiten aan bij wat past bij de vereniging en helpen waar dat nodig is. We bouwen voort op wat al goed gaat.

Acties

- De rol van de gemeente is om de aanwezige krachten te versterken en verbindingen te leggen. De gemeente neemt daarin een proactieve houding aan. We creëren korte lijnen tussen WIJ-teams, Humanitas en sportverenigingen. Vrijwilligers kunnen signalen sneller overdragen en buurtsportcoaches kunnen inwoners sneller naar een sportclub begeleiden voor meedoen en activering.
- We stellen twee nieuwe clubondersteuners aan. Zij kunnen verenigingen bijvoorbeeld helpen bij vragen over verduurzaming, het aanvragen van subsidies en het creëren van een veilig sportklimaat.
- We blijven investeren in het co-investering- en co-financieringsfonds voor verenigingen. Daarbij gaan we uit van vertrouwen en eenvoud. De subsidies kunnen zo eenvoudig mogelijk aangevraagd worden en daar waar nodig ondersteunen wij hierbij. Deze investeringen dragen niet alleen bij aan de toekomstbestendigheid van een sportvereniging, maar helpen ook bij de verduurzaming van de gemeente en structurele kostenbesparingen voor verenigingen.

Topsport

Topsport speelt een belangrijke rol in onze gemeente. We zijn trots op FC Groningen, HC Groningen, GIJS Groningen, Futsal Groningen, Donar en Lycurgus. Zij brengen inwoners samen en inspireren kinderen en jongeren om te sporten en mee te doen.

FC Groningen is de Trots van het Noorden en een volksclub die diepgeworteld is in de regio. Wij vinden het belangrijk dat dit karakter behouden blijft. Het is nu eerst aan FC Groningen en de supporters om het gesprek te voeren over de governance en de rol van supporters daarin.

Vanuit de gemeente hebben wij een positieve grondhouding ten aanzien van gesprekken over de governance. We hebben daarbij uiteraard ook oog voor de financiële risico's van de gemeente. Met Home of Talent is de maatschappelijke, economische en sportieve basis van FC Groningen versterkt. Wij zien de club graag als een stabiele subtopper en blijven als constructieve partner betrokken.

Acties

- Met Home of Talent gaan we een langjarige samenwerking aan met overheden, het bedrijfsleven, onderwijs, zorg én drie topsportclubs. Samen zetten we Groningen en omgeving op de kaart als dé regio voor talent. Vanaf seizoen 2026/2027 spelen FC Groningen, Donar en Lycurgus met de uiting 'Groningen Home of Talent' op het shirt.
- Samen met de regio gaan we voor het organiseren van het WK Wielrennen 2032. Dit evenement biedt een prachtige kans om Groningen verder op de kaart te zetten als Europese fietsstad- en regio.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur vormen een belangrijk fundament voor onze vrije democratie. Daarmee zijn ze een belangrijke randvoorwaarde voor een sociale en aantrekkelijke gemeente waarin iedereen vanaf dag één kan meedoen. Onze cultuurinstellingen zijn bij uitstek dé plaats waar mensen elkaar ontmoeten. Hier zijn geen drempels, iedereen is welkom. Het zijn plekken waar ruimte is voor gesprek en reflectie en waar taboes en bubbels doorbroken worden, omdat er plaats gemaakt wordt voor het vertellen van (ongehoorde) verhalen. Cultuur brengt mensen dichter bij elkaar, in plaats van verder van elkaar vandaan. Dit maakt ons weerbaar tegen invloeden van buitenaf. In Groningen doen we dingen in gezamenlijkheid en brengen we werelden samen, met oog voor elkaar. Het cultuuraanbod in Groningen biedt daarmee een antwoord op de alsmaar groeiende polarisatie in de samenleving. Een sterke cultuursector draagt direct bij aan een sterke en collectieve samenleving.

In Groningen kiezen we voor onze sterke cultuursector. Als stad met regiofunctie is kunst en cultuur een belangrijk onderdeel van de identiteit van Groningen. We hebben een rijk cultureel aanbod met ruimte voor verschillende vormen van kunst: van amateurkunst in de wijken tot grote optredens in de Oosterpoort. De vele culturele makers en creatieve broedplaatsen, zoals de Biotoop, TRAV12 en het Suikerunieterrein, maken Groningen tot de unieke stad die zij is. Daarom behouden we deze zoveel mogelijk. Tegelijkertijd zijn we realistisch en weten we dat we op lange termijn niet alles overeind kunnen houden. Investeringen doen we juist op plekken waar het culturele aanbod nog beperkt is. Daarbij staan twee uitgangspunten centraal: kunst en cultuur moeten voor iedereen toegankelijk zijn en makers moeten eerlijk beloond worden (Fair Pay). We houden daarbij vast aan de richtlijnen van de Fair Practice Code. Zo bouwen we aan een sterke en toekomstbestendige culturele sector voor de komende decennia.

Wethouder
Natuur, Economische Zaken en Cultuur

Janette Bosma

Welke zinnen uit het gedicht van de Stadsdichter inspireren jou?

Om ruimte te maken
voor het onmeetbare,
het trage,
het kleine dat zich nergens
laat verantwoorden maar
overal gebeurt.

Welk voorwerp betekent veel voor jou?

Een klein schilderijtje geschilderd door mijn oma. Ze leerde me niet alleen kunst maken, maar vooral kijken naar de wereld en natuur en dieren op waarde schatten.

Wat maakt dat dit echt jouw portefeuille is?

Ik ben opgegroeid in een ondernemersfamilie en weet daardoor hoe belangrijk toekomstgericht denken is. Natuur, Economische Zaken en Cultuur versterken elkaar: een groene en gezonde leefomgeving voor mens en dier maakt Groningen aantrekkelijk om te wonen, werken en ondernemen. En cultuur zorgt voor verbinding en levendigheid. Die combinatie maakt Groningen een groene en vooruitstrevende plek waar mensen zich thuis voelen. Ik heb veel energie om daar de komende jaren samen met inwoners verder aan te werken.

Welk boek zou iedereen moeten lezen?

Ik weet waarom gekooide vogels zingen van Maya Angelou. Een prachtige roman over hoe een zwart meisje opgroeit in het gesegregeerde zuiden van Amerika vol racisme en geweld. Laat zien hoe racisme en feminisme met elkaar verbonden is. Het zingen van de vogel is een metafoor voor verzet en het vinden van je eigen stem in een samenleving die je het zwijgen probeert op te leggen.

Wat is je liefste plek in Groningen?

Volkshortus in Selwerd. Een plek waar natuur, voedsel, kunst en sociaal ondernemerschap samenkomen. Aanrader om te bezoeken als je bang bent dat mensen alleen nog in hun eigen bubbel leven.

Een sterke cultuursector

Artistiek-inhoudelijk staat de cultuursector in Groningen als een huis overeind. Tegelijkertijd hebben we oog voor de kwetsbaarheden in de sector. Bijna alle cultuurinstellingen in onze gemeente hebben te maken met grote loon- en prijsstijgingen. Ondertussen stelt het Rijk steeds minder financiële middelen beschikbaar om de sector te ondersteunen. Kortom: de sector raakt uit balans. Om de sterke culturele basisinfrastructuur in de gemeente te behouden, kiezen we daarom nadrukkelijk voor een investering in de sector.

Acties

- Onze gemeente blijft groeien. We vinden dat het cultuurbudget met het inwonersaantal moet meegroeien en dat makers eerlijk beloond worden. Daarom verhogen we het budget voor cultuur.
- Nieuwe kunstenaars kunnen in Groningen goed starten, maar makers hebben wel plekken nodig om zich langdurig te ontwikkelen. Daarom zorgen we voor voldoende werk- en ontmoetingsplekken voor kunstenaarsinitiatieven in zowel het centrum als de wijken en dorpen.
- We onderzoeken hoe we culturele broedplaatsen zoals de Biotoop, TRAV12 en het Suikerunieterrein zoveel als mogelijk kunnen behouden. We streven naar een ecosysteem van Groningse broedplaatsen waarin zowel ruimte is voor startende makers als makers die zich langer willen vestigen.
- We blijven inzetten op de stimulering en het behoud van jong talent, maar stellen ook een regeling beschikbaar voor kunstenaars met een hogere leeftijd.
- De nacht zorgt voor saamhorigheid, talentontwikkeling en een stevige economische impuls. We stimuleren samenwerking tussen de culturele sector en het nachtleven. We onderzoeken waar we ruimte kunnen maken voor nachthoreca, in het centrum en daarbuiten. Dit doen we niet alleen, maar in samenwerking met de Nachtraad en de nachtburgermeester, ondernemers en bedrijven. We reserveren budget voor de uitvoering van de Nachtvisie. De Nachtraad zien we als partner in de samenwerking.
- We zetten de voorgenomen grootschalige renovatie van de Oosterpoort door. We verbouwen de grote zaal tot popzaal, met daarbij een zaal speciaal voor klassieke muziek. Daarnaast renoveren we de huidige kleine zaal en bouwen we een zaal waar onderwijs- en kennisinstellingen terecht kunnen met programma's als CrossWise. Op deze manier geven we ruimte aan muziek in al haar genres, maar verbreden we ook de functie van het gebouw om zo te zorgen voor mooie crossovers tussen kunst, cultuur, talentontwikkeling en onderwijs. Door te kiezen voor een verbouwing in plaats van de bouw van een nieuw pand zorgen we bovendien voor een fikse CO_2-besparing.
- We zetten een eerste stap in het maken van een bidbook voor Culturele Hoofdstad 2033 in samenwerking met de cultuursector, ondernemers, gemeenten en provincies. Voor stad en ommeland is dit een prachtige kans om de unieke Groninger cultuur te delen met velen. Met het investeren in een bidbook creëren we blijvende meerwaarde voor zowel de culturele sector als de vrijetijdseconomie.

5

Cultuur toegankelijk voor iedereen

Kunst en cultuur moeten toegankelijk zijn voor al onze inwoners. Dit betekent dat we bewuste keuzes blijven maken die het mogelijk maken dat iedereen toegang heeft tot kunst en cultuur. Samen met instellingen zorgen we dat musea, theatervoorstellingen, concerten en festivals bereikbaar zijn voor mensen met een fysieke of mentale beperking. Daarnaast vinden we het belangrijk dat kunst en cultuur door de gehele gemeente te beleven is. We waarderen initiatieven als Quiet en De Wijk De Wereld die er elk op eigen manier voor zorgen dat meer inwoners kunst en cultuur beleven.

Acties

- We stimuleren de toegankelijkheid van evenementen voor blinde, slechthorende en prikkelgevoelige bezoekers en rolstoelgebruikers.
- We behouden gratis festivals als Noorderzon en Bevrijdingsfestival.
- De Stadjerspas blijft beschikbaar voor deelname aan culturele activiteiten en evenementen.
- Het is belangrijk dat iedereen vanaf jonge leeftijd in aanraking komt met kunst en cultuur. We investeren daarom in cultuureducatie op scholen, zoals met het programma Méér Muziek in de Klas.
- De bibliotheek heeft een belangrijke maatschappelijke functie in de wijk. Daarom behouden we wijk- en dorpsbibliotheken als laagdrempelige plekken voor ontmoeting, cultuur en participatie. We onderzoeken de verruiming van openingstijden van bibliotheken. Voor de verbouwing van de Forumbibliotheek in Ten Boer stellen we een eenmalige investering beschikbaar.
- Kunst en cultuur werkt niet alleen verbindend, maar ook bewezen preventief. Het draagt bij aan zowel de fysieke als mentale gezondheid van mensen. Daarom behouden we Open Studio's van Tumult (voorheen: Vrijdag) waar jongeren laagdrempelig muziek kunnen maken en maatschappelijke ondersteuning aanwezig is.
- We hebben extra aandacht voor wijken waarin nog weinig cultureel aanbod is. Ook ondersteunen we lokale kunst- en cultuurinitiatieven die door bewoners van wijken en dorpen worden georganiseerd.
- We maken het voor muziek-, theater- en dansverenigingen makkelijker om gebruik te maken van buurt- en dorpshuizen. Daarnaast betrekken we hen bij de versterking van buurthuizen.

Evenementen

In een levendige stad als Groningen spelen evenementen een grote rol. Ze zijn cruciaal voor zowel de samenleving als de economie. Daarmee dragen ze bij aan een sterker vestigingsklimaat in de regio. Evenementen en volle terrassen horen bij het straatbeeld dat we willen: levendig, open en van iedereen. Tegelijkertijd zien we dat de ruimte in de gemeente niet eindeloos is. We bewaken daarom actief de grenzen van de openbare ruimte.

In de programmering van festivals en culturele evenementen zoeken we altijd naar de balans tussen levendige evenementen en leefbaarheid voor de omwonenden en bewoners van parken.

We houden aandacht voor rustdagen en kijken tegelijkertijd onder voorwaarden van goede spreiding en mix van genres naar meer mogelijkheden voor evenementen op de Drafbaan.

We geven ruimte waar dit kan, en grijpen in waar het moet. Een sterke openbare ruimte vraagt om balans. Daarom maken we duidelijke keuzes. Op deze manier kan iedereen blijven genieten van een stad die leeft, zonder dat het ten koste gaat van onze leefbaarheid.

Acties

- We zijn terughoudend met evenementen in de natuur.
- In samenwerking met onze partners geven we invulling aan een jaarwisseling zonder vuurwerk. Daarbij hoort een lokaal aftelmoment. De vuurwerkshow van Ten Boer houden we in stand.
- Bij vuurwerkshows beperken we harde knallen zoveel mogelijk, met oog voor zowel dieren als mensen met traumatische ervaringen, zoals oorlogsslachtoffers.
- Tijdens evenementen stellen we safe spaces beschikbaar. Hier kunnen bezoekers van evenementen terecht die bijvoorbeeld in onveilige situaties terecht zijn gekomen, te veel hebben gedronken of overprikkeld zijn.
- We stimuleren evenementen die door inwoners worden georganiseerd en zorgen daarom voor een laagdrempelig en helder vergunningenbeleid. Voor de organisatie van dit soort evenementen zijn wijkbudgetten beschikbaar.

5

Externe betrekkingen

Onze externe betrekkingen zijn zowel bestuurlijk als ambtelijk een prioriteit. Met onze ambities zijn goede relaties met overheden cruciaal. We intensiveren daarom de samenwerking met andere overheden en maatschappelijke partners in Noord-Nederland én daarbuiten. Binnen onze gemeentegrenzen werken we bijvoorbeeld samen met de zorg- en kennisinstellingen en in de regio met de andere noordelijke gemeenten en provincies. Op landelijk niveau werken we samen in VNG- en G40-verband en met de verschillende ministeries. Ook onderhouden we goede contacten met de Europese Unie en vergelijkbare Europese steden of regio's. We vinden het belangrijk om als zesde gemeente van Nederland tijd en aandacht te investeren in deze contacten. Dat doen we omdat we samenwerking belangrijk vinden en om zelfbewust onze belangen te behartigen en de beschikbare fondsen te benutten.

De afgelopen jaren heeft Groningen stevig geïnvesteerd in internationale energienetwerken, zoals het World Energy Cities Partnership (WECP), een netwerk van steden wereldwijd dat een leidende rol speelt in de energiesector. Groningen is hierin als enige Nederlandse stad vertegenwoordigd. Binnen het WECP hebben we de samenwerking met de Noordzeelanden (waaronder Denemarken, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk) versterkt, met als doel de energietransitie te versnellen en de positie van de regio Groningen als energiehub te versterken. Ook onze kennisinstellingen hebben we hierbij betrokken. We zetten deze koers onverminderd voort.

Groningen is één van de 100 Europese steden in de EU Cities Mission: '100 Climate-Neutral and Smart Cities by 2030'. De Europese Commissie heeft de stad, als enige van Nederland, officieel erkend en het EU Mission Label toegekend voor onze ambitieuze plannen op het gebied van klimaat en energie. Met deze erkenning pakken we door en zetten we alles op alles om onze doelen te halen, samen met andere Europese koplopersteden.

Acties

- Om onze doelen te bereiken investeren wij als bestuurders tijd en energie in onze externe betrekkingen. Dat doen we door inzet in VNG-commissies, actieve aanwezigheid in Den Haag en Brussel en samenwerking met Duitse en Scandinavische steden.
- Wij vinden een goede relatie met de provincie Groningen vanzelfsprekend. Gemeente en provincie nemen zich voor om bij grote projecten die beide bestuurslagen raken in een vroeg stadium samen in gesprek te gaan. We werken we als partners samen waar dit van toepassing is.
- We hechten veel waarde aan de samenwerking in en met Noord-Nederland. Zo zijn we onderdeel van de NG4 en trekken we samen met noordelijke provincies op in de lobby richting Den Haag en Europa.

Nij Begun

Nij Begun is een grote kans voor de regio om te investeren in herstel en perspectief. Wij werken samen in regionaal verband om dit zo goed mogelijk vorm te geven. Met de start van de uitvoering van de Economische en Sociale Agenda Nij Begun in 2026 dienen zich kansen

aan om te investeren in onze regionale economische en maatschappelijke ontwikkeling. Om kansen te kunnen verzilveren voor gemeente en regio zal het noodzakelijk zijn dat we cofinanciering gaan inbrengen. Daarom is het belangrijk dat we hiervoor geld reserveren. Hetzelfde geldt voor aanvragen die we doen bij Europese (regio)fondsen.

Actie

- We gaan een cofinancieringsfonds inrichten waarin strategische afwegingen integraal worden gemaakt. Het doel is om dergelijke investeringen te kunnen doen terwijl we onze financiële positie goed bewaken.

6

Geld

De financiële vooruitzichten voor de komende jaren zijn helaas onzeker. Net als in de afgelopen jaren is het onduidelijk hoeveel geld we ontvangen van het Rijk. Sinds 2026 ontvangen we veel minder geld van het Rijk. Terwijl de taken en de maatschappelijke opgaven voor de gemeente alleen maar groter worden. We zijn hierover al lang in gesprek met het Rijk, maar tot nu toe zonder resultaat. Het Rijk houdt vast aan de korting van de budgetten voor de gemeente.

Naast de algemene korting op het gemeentefonds, krijgt Groningen te weinig geld om alle taken goed uit te voeren. Dit blijkt ook uit de herijking van het gemeentefonds, dat gaat over de verdeling van geld over alle gemeenten. In de nieuwe verdeling heeft Groningen recht op meer geld, maar we wachten nog steeds op de definitieve besluitvorming van het Rijk. Ook op het gebied van jeugdzorg zijn de budgetten te laag om de steeds hogere kosten te kunnen blijven betalen. Het is niet duidelijk of de landelijke hervormingsplannen voor de jeugdzorg helpen om de stijgende kosten onder controle te houden.

Het Rijk moet ervoor zorgen dat gemeenten genoeg geld krijgen om hun taken uit te voeren. We blijven hierover met het Rijk in gesprek. Maar zolang dat geld er niet is, moeten we het met minder doen. In die tijd proberen we onze doelen zo goed mogelijk vast te houden, in ieder geval totdat duidelijk is hoeveel geld we van het Rijk krijgen.

We blijven investeren in wat belangrijk is voor onze inwoners en ondernemers nu en in de toekomst. We kunnen niet alles structureel oplossen. Daarom kiezen we er soms voor om iets eerst tijdelijk te regelen, totdat het Rijk een definitief besluit heeft genomen. Daarna besluiten we of we hiermee door kunnen gaan.

Om onze investeringen in een leefbare en toekomstbestendige samenleving te kunnen betalen, moeten we samen kijken hoe we de problemen kunnen oplossen. Het vraagt iets van ons allemaal.

Dit doen we door:

- Meer risico's te nemen in de begroting. In de afgelopen jaren gaven we vaak minder uit dan we van tevoren hadden begroot. In de nieuwe begroting houden we hier opnieuw rekening mee. We verhogen het bedrag waarvan we verwachten dat we dit aan het einde van het jaar over houden met 5 miljoen euro per jaar. Daarnaast accepteren we vanaf 2028 een niet sluitende meerjarenbegroting. Dit betekent dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten. We vinden dit verantwoord gezien de rekeningresultaten van de afgelopen jaren en de kans op meer geld uit het gemeentefonds. We zorgen ervoor dat de uitgaven en inkomsten in 2027 en 2028 in evenwicht zijn.
- We nemen een aantal inhoudelijke bezuinigingsmaatregelen. We kiezen daarbij voor bezuinigingen met zo min mogelijk consequenties voor ons beleid. We kijken ook kritisch naar de inrichting van onze eigen organisatie. De gemeente staat dichtbij inwoners, ondernemers en instellingen en is gericht op het bereiken van de maatschappelijke doelen. Onze plannen liggen klaar en we leggen de focus op de uitvoering. De laatste jaren is de organisatie flink gegroeid. We onderzoeken of we op alle fronten nog de goede dingen doen en waar we verbeteringen kunnen aanbrengen. En gezien de financiële situatie houden we rekening met een formatiereductie van 10%. Dit levert een besparing van 24 miljoen euro per jaar op vanaf 2031. We kunnen deze formatiereductie opvangen met natuurlijk verloop. Er is geen sprake van gedwongen ontslagen. Het kan wel consequenties hebben voor de taken die we uitvoeren.

Geld

6

- Tot slot ontkomen we niet aan een verhoging van de gemeentelijke lasten. Zonder deze verhoging moeten we nu pijnlijke bezuinigingsmaatregelen nemen, terwijl we niet zeker weten of het op langere termijn echt nodig is. We zien het verhogen van de tarieven als sluitstuk, waarbij het uitgangspunt blijft dat de sterkste schouders ook de zwaarste lasten dragen. Zonder een extra lastenstijging kunnen we de Rijkskorting niet opvangen. We verhogen de OZB daarom met 5% en rekenen meerkosten toe aan de afvalstoffenheffing en rioolrechten. Dit leidt tot 8,5 miljoen meer inkomsten per jaar. De gemiddelde woonlasten stijgen met 52 euro per jaar.

Acties

- We blijven samen met andere gemeenten in gesprek met het Rijk over het geld dat we nodig hebben voor een goede uitvoering van onze taken. Dit gaat over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds. Als we taken voor het Rijk uitvoeren, moeten we daarvoor voldoende geld krijgen.
- Na 2028 hebben we geen sluitende meerjarenbegroting. Als de Rijksinkomsten de komende jaren niet groeien zijn extra maatregelen nodig. In dat geval zijn we bereid tot een extra verhoging van de OZB. We wegen deze verhoging af tegen bezuinigingsmogelijkheden die we de komende periode in kaart brengen.
- Voor een gezonde financiële positie is het van belang voldoende weerstandsvermogen te hebben om risico's op te kunnen vangen. Door uitvoering van de strategische investeringsprojecten en door de druk op de gemeentefinanciën zullen de risico's toenemen. Daarom houden we het weerstandsvermogen in stand.
- Vanaf 2027 was het voornemen om alleen ondernemers met minder dan 1 vierkante meter aan reclame-uitingen uit te zonderen van de reclamebelasting. Dat voorstel wordt aangepast. Voortaan hoeven ondernemers met 2 vierkante meter of minder aan reclame geen reclamebelasting te betalen. Dit gaat om ruim 2.000 bedrijven. Daarnaast wordt een budget beschikbaar gesteld om samen met ondernemers te werken aan het terugdringen van reclame in de openbare ruimte. Ondernemers hebben zelf aangegeven hierin graag met de gemeente op te trekken, zodat er gezamenlijk kan worden gewerkt aan het terugwinnen van de openbare ruimte en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.
- We stellen extra geld beschikbaar voor jeugdzorg voor een aantal aanvullende preventieve maatregelen die de instroom in de jeugdhulp moeten afremmen. Dit vraagt om flexibiliteit en snelheid. We stellen hiervoor één budget beschikbaar en maken vooraf afspraken over doelen, sturing en monitoring van de resultaten. We betalen dit door gebruik te maken van de ruimte die het begrotingsadvies van de VNG ons geeft. Uitgangspunt daarbij is dat de taakstelling uit de landelijke hervormingsagenda grotendeels wordt gerealiseerd.
- Ook voor een aantal andere integrale onderwerpen (bijvoorbeeld mobiliteit en zorg en veiligheid) stellen we een centraal budget beschikbaar. De inzet bepalen we op basis van een nader uit te werken plan. We maken daarbij afspraken over sturing en monitoring.

- De financiële ruimte in de komende jaren is beperkt en er zal weinig ruimte zijn voor nieuwe ontwikkelingen. We gaan het jaarlijkse begrotingsproces anders inrichten. Uitgangspunt is dat nieuwe opgaven binnen de beschikbare middelen moeten worden opgevangen (nieuw voor oud).

Intensiveringen en strategische investeringsagenda

In de bijlage staat waar we extra geld voor reserveren en hoe we dit betalen. De jaarschijven 2027 en 2028 zijn sluitend. Vanaf 2030 is er nog een tekort van ongeveer 10 miljoen euro. De maatregelen waar we extra geld voor reserveren zijn toegelicht in de inhoudelijke hoofdstukken van dit akkoord.

Bijlage

Financiële overzichten

Overzicht intensiveringen

In het volgend overzicht zijn de onderwerpen opgenomen waarvoor we extra geld beschikbaar stellen. De indeling in het overzicht sluit aan bij de hoofdstukken van het coalitieakkoord.

In sommige gevallen staat er geen bedrag opgenomen. In dat geval kunnen de kosten worden gedekt uit andere budgetten (bijvoorbeeld Nij Begun, klimaatgelden of rijksmiddelen). Er staat dan steeds bij waaruit de kosten betaald kunnen worden.

De projecten van de SIA zijn ook opgenomen in het overzicht. In de begroting 2026 hebben we een financiële reservering opgenomen voor de projecten die op korte termijn starten. In de begroting 2027 wordt deze reservering geactualiseerd. We houden er nu rekening mee dat de financiële reservering de komende jaren moet worden verhoogd.

Overzicht intensiveringen

Waar trekken we extra geld voor uit?

Dichtbij	s / i	2027	2028	2029	2030
Toegankelijkheid					
Fysieke loketten in de wijk	i		-600		
Toegankelijkheid en openbare toiletten	i	-75	-75	-75	-75
Gebiedsgericht werken					
Gebiedsgericht werken	i	-1.830	-1.830	-1.830	-1.830
Burgerbegroting Sterk Hoogkerk	i	-450	-450	-450	-450
Inwonerparticipatie					
Inwonerparticipatie (inclusief jongeren)	i	-250	-250		
Stem van Groningen	i	-250	-250	-250	-250
Ontwikkeling organisatie					
Veranderende arbeidsmarkt en grip op verzuim	i	-500	-500	-400	-300
Bijna onontkoombare knelpunten					
Wet Open Overheid	s	-339	-339	-339	-339
Wet Open Overheid	i	-95	-95	-95	-95
Nieuwe CAO uitzendkrachten	s	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Totaal Dichtbij		**-5.552**	**-6.152**	**-5.202**	**-5.102**

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Sociaal	s / i	2027	2028	2029	2030
Ontmoeting / sociale basis					
Wijk- en dorpsondersteuning (dekking Sociale Agenda Nij Begun)					
Opbouwwerk, jongerenwerk, buurtsport- en cultuurcoaches (dekking Sociale Agenda Nij Begun)					
Ontmoetingsplekken (dekking Sociale Agenda Nij Begun)					
Extra ondersteuning bewoners en sociaal culturele accommodaties	i	-130	-130	-130	-130
Creëren van perspectief inzet Odensehuizen	s	-75	-75	-75	-75
Accommodatiebeleid	i	-285	-285		
Armoede en bestaanszekerheid / werk en participatie					
Continueren actieprogramma armoede (inclusief mondzorg)	i	-1.040	-1.344	-1.344	-1.344
Ondersteuning jongvolwassen in een kwetsbare positie	i	-240	-710	-710	-710
Dierenartskosten	i	-50	-50	-50	-50
Volwassenenfonds sport en cultuur	i	-156	-156	-156	-156
Jeugdhulp					
Budget transformatie zorglandschap Jeugd	i	-2.300	-4.200	-3.000	-2.000
Hogere taakstelling hervormingsagenda Jeugd (begrotingsadvies VNG)	i	2.300	4.200	3.000	2.000
Zorg en ondersteuning (zorg en veiligheid)					
Budget zorg en veiligheid (straatcoaches, inzet SPV'ers en aanpak dakloosheid)	i	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Huiselijk geweld en kindermishandeling	i	-297	-1.079	-529	-529
Intensivering aanpak geweld tegen vrouwen	i	-290	-290	-290	-290
Gezondheid (dekking Sociale agenda Nij Begun en AZWA)					

Sociaal	s / i	2027	2028	2029	2030
Vluchtelingen en statushouders					
Nieuwkomers / statushouders (trajecten ISK-jongeren en UMCG traject)	i	-230	-230	-230	-230
Opvang van ongedocumenteerden (voorheen LVV)	i		-5.000		
Veiligheid					
Uitbreiding capaciteit toezicht en handhaving OR	i	-586	-748	-910	-1.072
Gemeentelijke weerbaarheid	i	-500	-1.700	-1.800	-1.850
Bijna onontkoombare knelpunten					
Onderhoud openbare ruimte - kosten sociaal werkgeverschap	s				-454
Ontzorgen statushouders	i	-435			
Bijzondere Bijstand	s	-450	-450	-450	-450
Wet Kinderopvang	s	-200	-200	-200	-200
Individuele Inkomenstoeslag	s	-350	-550	-625	-625
Begeleiding statushouders Thuisin050	i	-581	-596	-341	-103
Begeleiding statushouders Thuisin050	s	-130	-130	-130	-130
Jeugdzorg	s		-7.200	-8.600	-7.400
Zorgkosten WMO	s	329	587	862	841
Beschermd wonen	s	-155	-528	-1.583	-2.670
Maatschappelijke opvang / Vrouwenopvang (MO /VO)	s	-1.162	-430	-682	-740
Veilig Thuis Groningen en Centrum Seksueel Geweld	s	-1.020	-1.020	-1.020	-1.020
WIJ Groningen	i	-493			
JGZ - basis op orde	s	-734	-734	-734	-734
Totaal sociaal		**-10.760**	**-24.548**	**-21.227**	**-21.621**

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Duurzaam	s / i	2027	2028	2029	2030
Klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit					
Wijkposten beheer en onderhoud (SIA)					
Klimaatadaptatie (Dekking CDOKE middelen)		0	0	0	0
Overhead formatie klimaatadaptatie	s	-58	-58	-58	-58
Groenplan	i	-300	-300		
Bosfonds (koppelen aan ecotaxateur)	i	-200	-200	-200	-200
Waardegestuurd beheer	s	-545	-545	-430	-430
Meerjaren-vervangingsplan openbare ruimte	s	-57	-83	-896	-1.663
Verbinding Zuiderplantsoen/Liniepark	i	-100	-100	-100	-100
Waardegestuurd maaibeheer (scenario groei)	s	-300	-300	-300	-300
Gezondheid en milieu: omgevingsveiligheid	i	-125	-100		
Uitvoering gemeentelijke ecologische structuur (GES)	i	-300	-300	-300	-300
Soortenmanagementplan opstellen en uitvoering	s	-105	-105	-105	-105
Energietransitie					
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed (SIA)					
Warmtenet (SIA)					
Energiepark Meerstad Noord (SIA)					
Energietransitie (dekking CDOKE)					
Aanpak voor verenigingen van eigenaren (VVE)	s	-200	-200	-200	-200
Energiepark Woldjerspoor	s	-71	-82	-82	-82

Duurzaam	s / i	2027	2028	2029	2030
Schoon drinkwater					
Voldoende en schoon water	i	-200	-100	-100	-100
Landelijk gebied voedseltransitie en dierenwelzijn					
Landelijk gebied en voedseltransitie	i	-500	-500	-500	-500
Dierenwelzijn	i	-70	-70		
Bijna onontkoombare knelpunten					
Kostendekkendheid bedrijfsafval	s	-558	-558	-558	-558
Areaaluitbreiding brugbediening	s	-43	-37	-37	-37
Noodzakelijk onderhoud sanitaire units bijzondere woonvormen	i	-70	-70	-70	-70
Beheer- en onderhoudskosten Dudok	s	-151	-151	-151	-151
Totaal duurzaam		**-3.953**	**-3.859**	**-4.087**	**-4.854**

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Financiële overzichten

Thuis	s / i	2027	2028	2029	2030
Groningen groeit sociaal groen en eerlijk					
Gebiedsontwikkeling Stationsgebied (SIA)					
Hortus Biologisch centrum (SIA)					
Investeringsagenda Sociaal Culturele Accommodaties	s	-40	-701	-844	-1.348
Exploitatie: sociaal Culturele Accommodaties	s	-20	-40	-410	-655
Wonen					
Gebiedsontwikkeling Meerstad (SIA)					
Woningbouw in de dorpen (dekking realisatiestimulans)	i				
Subsidie Steunpunt huren (dekking realisatiestimulans)	s				
Precario woningcorporatie (dekking realisatiestimulans)	s				
Wonen en zorg: stimulering en transformatiebudget	i	-100	-100	-100	-100
Binnenstad					
Vervolg programma binnenstad	s	-600	-600	-600	-600
Handhaving fietsparkeren Grote Markt (dekking mobiliteitsfonds)	i				
Fietsstewards (dekking mobiliteitsfonds)	i				
Duurzame mobiliteit					
Gebiedsontwikkeling Suikerzijde - Station (SIA)					
Bovenwijkse infrastructuur (SIA)					
Bovenwijkse investeringen Stadshavens	s	-90	-135	-180	-225
Mobiliteit	s	-950	-1.075	-1.450	-1.700
Totaal Thuis		**-1.800**	**-2.651**	**-3.584**	**-4.628**

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Samen	s / i	2027	2028	2029	2030
Economie in evenwicht					
Budget grondbank/ ontwikkelbedrijf	s	-550	-550	-550	-550
Ontwikkeling en programmering Social Impact fonds	s	-320	-200	-200	-200
Fonds terugdringen reclame openbare ruimte (samen met ondernemers)	s	-100	-100	-100	-100
Campusontwikkeling (dekking uitvoeringskosten Nij Begun)	i				
Vrijetijdseconomie (dekking uitvoeringskosten Nij Begun)	i				
Kompas lokale economie binnenstad	i	-150	-150		
Aantrekkelijke wijkcentra	i	-150	-150	-150	-150
Versterken ambtelijke capaciteit (Dekking Nij Begun)					
Sport en bewegen					
Masterplan sportvoorzieningen (SIA)					
Multifunctioneel sportcentrum Kardingen (SIA)					
Co-investeringsfonds Sport	s	-200	-100	-100	-100
Co-financiering subsidieregeling Sport	i		-75	-75	-75
WK Wielrennen	i				
Capaciteit ondersteuning sportclub	i	-244	-244	-244	-244

Samen	s / i	2027	2028	2029	2030
Kunst en cultuur					
Nieuw muziekcentrum (SIA)					
Martiniplaza (sparen in SIA)					
Nachtvisie 2025-2030	i	-50	-50		
Extra middelen cultuurnota	i	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Versterken bedrijfsvoering cultuur instellingen	i	-75	-75	-275	-275
Groninger Museum	i	-450			
Noorderzon	i	-100	-75		
Opstellen bidbook culturele hoofdstad	i	-250			
Volksfeesten en herdenkingen	s	-150	-150	-150	-150
Forumbibliotheek Ten Boer (dekking Nij Begun)	i	0			
Open Studio's	i	-660	-660	-660	-660
Bijna onontkoombare knelpunten					
Vervangen SBR-kunstgrasvelden en saneren SBR-korrels	i	-114		-34	
Totaal Samen		**-4.563**	**-3.579**	**-3.538**	**-3.504**

TOTAAL INTENSIVERINGEN		-26.627	-40.789	-37.637	-39.709
Structureel	s	-11.157	-18.601	-22.740	-24.970
Incidenteel	i	-15.471	-22.187	-14.898	-14.738

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Totaal overzicht

Wat geven we uit en hoe betalen we dat?

In het overzicht hieronder staat in grote lijnen waar we het geld aan uitgeven hoe we het gaan betalen.

Financieel perspectief	2027	2028	2029	2030
Actueel meerjarenbeeld 2027-2030				
Meerjarenbeeld 2027-2030	-4.482	-10.176	-15.558	-10.511
Inschatting effect vervolg herverdeling gemeentefonds (onzeker)			3.500	3.500
Actueel meerjarenbeeld 2027-2030	**-4.482**	**-10.176**	**-12.058**	**-7.011**
Wat hebben we extra nodig?				
Intensiveringsmogelijkheden				
- structureel	-11.157	-18.601	-22.740	-24.970
- incidenteel	-15.471	-22.187	-14.898	-14.738
Verhogen reservering strategische investeringsagenda (SIA)	-3.301	-3.988	-7.494	-12.192
Totaal nodig	**-29.928**	**-44.776**	**-45.132**	**-51.901**
Wat is beschikbaar?	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Rekeningresultaat (in 2027 zit effect rekening 2024 en 2025)	51.902	5.000	5.000	5.000
Organisatie ontwikkeling (10% formatie reductie)	950	6.150	13.950	21.750
Bezuinigingsmaatregelen zonder grote beleidsconsequenties	2.080	12.618	14.025	14.727
Verhogen tarieven kort parkeren binnenstad	900	900	900	900
Verhoging OZB (5%)	6.500	6.500	6.500	6.500
Totaal beschikbaar	**62.332**	**31.168**	**40.375**	**48.877**
Totaal	**27.922**	**-23.784**	**-16.815**	**-10.035**
Overhevelen saldo 2027 naar 2028 / 2029	0	0	-12.677	-10.035

Alle bedragen staan in duizenden euro's (* €1.000)

Actueel meerjarenbeeld 2027-2030
Het actueel meerjarenbeeld geeft het financiële beeld zonder dat we nieuwe dingen doen. Het meerjarenbeeld wordt voor een groot deel bepaald door het gemeentefonds. Dit zijn de middelen die we van het Rijk ontvangen voor uitvoering van de gemeentelijke taken. Daarnaast zijn in het meerjarenbeeld ontwikkelingen opgenomen waar we geen invloed op hebben, zoals loon- prijs en rente ontwikkelingen. Het actueel meerjarenbeeld bepaalt de startsituatie. We beginnen in de min.

Wat hebben we extra nodig?
Door nieuwe dingen (intensiveringen) en de uitvoering van de strategische investeringsagenda nemen we de kosten toe.

Wat is beschikbaar?
In het onderdeel beschikbaar staat hoe we het gaan betalen.

Totaal
Onder aan de streep hebben we een sluitende begroting in 2027 en 2028. De uitgaven en inkomsten zijn in evenwicht. Vanaf 2029 accepteren we een tekort. Dit vinden we verantwoord gezien de rekeningresultaten van de afgelopen jaren en de kans op meer geld uit het gemeentefonds.

Portefeuilleverdeling

Roelien Kamminga

Burgemeester

- Openbare Orde & Veiligheid
- Toezicht & Handhaving openbare ruimte
- Nationaal Programma Groningen
- Externe betrekkingen
- Regionale samenwerking
- Media & communicatie
- Voorzitter Akkoord van Groningen
- Asielbeleid in relatie tot Veiligheidsberaad
- Algemene zaken
- Archieven

Mirjam Wijnja

PRO

Wethouder Financiën, Groen en Klimaatadaptatie

1e locoburgemeester.

- Financiën
- Groen
- Klimaatadaptatie
- Beheer & onderhoud
- Bedrijfsvoering & organisatie
- Gebiedsgericht werken & democratische vernieuwing
- Toegankelijkheid
- Diversiteit, inclusie & emancipatie
- Gebiedswethouder centrum

Inge Jongman

ChristenUnie

Wethouder Zorg & Welzijn en Versterken & Vernieuwen

5e locoburgemeester.

- Zorg & Welzijn (Ouderenbeleid, Wmo, beschermd wonen, vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid, maatschappelijke opvang)
- Evenementen (geen sport)
- Versterken & Vernieuwen
- Erfgoed, Cultuurhistorie & Archeologie
- Gebiedswethouder Ten Boer

Janette Bosma

Partij voor de Dieren

Wethouder Natuur, Economische Zaken en Cultuur

2e locoburgemeester.

- Natuur & Biodiversiteit
- Economische zaken
- Cultuur
- Dieren
- Voedsel
- Landbouw & Landelijk gebied

Jalt de Haan

CDA

Wethouder Sport, Mobiliteit en Asiel

3e locoburgemeester.

- Sport
- Verkeer & Vervoer
- Asiel, nieuwkomers
- Sportevenementen
- Gebiedswethouder Haren

Eelco Eikenaar

SP

Wethouder Armoede, Wijkvernieuwing en Dienstverlening

4e locoburgemeester.

- Inkomen, Schuldhulpverlening, Armoedebeleid
- Sociale wijkvernieuwing
- Samenlevingsopbouw
- Sociaal-cultureel accommodatiebeleid
- Publieke dienstverlening
- ICT-digitalisering
- Gebiedswethouder West

Rik van Niejenhuis

PRO

Wethouder Ruimtelijke ordening en Wonen

6e locoburgemeester.

- Wonen
- Vergunningen, Toezicht & Handhaving (VTH)
- Vastgoedbedrijf
- Maatschappelijk vastgoed
- Grondbedrijf
- Ruimtelijke ordening
- Gebiedsontwikkelingen
- Fysieke wijkvernieuwing
- Luchtkwaliteit
- Gebiedswethouder Oost

Manouska Molema

PRO

Wethouder Jeugd, Zorg & Veiligheid en Energie

7e locoburgemeester.

- Jeugdzorg & Jeugdbeleid
- Zorg en veiligheid (aanpak mensen met onbegrepen gedrag, problematische jeugdgroepen, huiselijk geweld/geweld tegen vrouwen, aanpak ex-gedetineerden)
- Gezondheid
- Energietransitie
- Warmtestad & EBG
- Gebiedswethouder Zuid

Carine Bloemhoff

PRO

Wethouder Onderwijs en Werk

8e locoburgemeester.

- Coördinerend wethouder sociaal domein
- Werk, activering & participatie
- Sociaal ontwikkelbedrijf
- Inburgering
- Arbeidsmarktbeleid
- Onderwijs & geletterdheid
- Campussen, Akkoord van Groningen
- Coördinatie externe betrekkingen & lobby
- Gebiedswethouder Oude wijken

De stad die zich **nooit officieel** heeft **voorgesteld**

Rijd mee met de vuilnisman
die met Stad ontwaakt.
Hij bestuurt zijn wagen als een paard;
Cowboy Bruno tilt containers omhoog
met een mechanische lasso.

Ergens tussen de meeuwen
die zich tegoed doen aan
de lichaamssappen
van slapende nachtvlinders,
zegt hij dat dit het mooiste
moment van de dag is.

Golf mee op de klanken
van een zangdocent
met een bedrijfsnaam
die klinkt alsof Pippi Langkous
zich heeft ingeschreven
bij de Kamer van Koophandel.

Zij leert de mensen
binnen of buiten de lijntjes,
of ergens halverwege.
Maar altijd in verbinding
met een gedeeld kopje thee.

Want een stem die niet wordt gehoord
is als een vergeten fluitketel
in een leeg huis.

Als je goed kijkt zie je de mannen
die zich met een snelheid
door de stad bewegen
als een kruising tussen ninja's
en vleesgeworden waterpas,
die fietsen rechtzetten
met een precisie
waar menig chirurg
van zou kunnen leren.

Zij vormen een onzichtbaar dorpje
noaberschap in Stad.

In een winkel in Helpman
zag ik hoe een vraag naar bladmuziek
ongemerkt veranderde
in een gesprek over familie,
hoe koffie daar geen drankje is
maar een tijdmachine
die alles vertraagt
tot een ritme waarop mensen
zich vormen tot een samenspel.

Aan de rand van het Noorderplantsoen
stappen mensen in het leven van een ander
treffen daar iets aan, waardoor ze diegene
nog meer begrijpen en weten
dat wanneer je je eigen verhaal vormgeeft
er lagen ontstaan waarvan je niet
wist dat ze er waren.

En ergens tussen kinderen
die grote emoties ontdekken
en volwassenen die blijven spelen,
werkt het allemaal:
omdat het verhalen
zijn van mensen
die werelden creëren,
met of zonder script.

Laat me jullie voorstellen aan een jongen
met de mooiste zwarte krullen
die gelukkig werd nadat ik een boer liet,
omdat het hem deed hem denken
aan zijn oma in Marokko;
de vrouw die in de jaren zeventig
besloot haar man te verlaten.
Die revolutie nam hij mee
in zijn bagage.

We leerden elkaar tongbrekers
in het Marokkaans en Nederlands;
ontdekten dat het blijkbaar overal
dezelfde kat is die de krullen
van de trap krabt.

Lieten de onbekende klanken
voorzichtig landen
in elkaars mond.

In een wasserette
zag ik hoe zorg eruitziet
zonder handleiding.
Naamlabels op tassen worden
ingevuld met bijnamen die beter passen;
Meneer Eierbal, Mevrouw Racefiets,
alsof je hier pas echt bestaat
als je gezien wordt zoals je bent.

En ergens tussen het draaien
van de machines en het vouwen
van een shirt, begrijp je:
dit is geen servicepunt,
dit is een ruggengraat van de wijk.

En in sportcentrum Noord
kwam iemand binnen
voor een uurtje Zumba
en vond per ongeluk
een nieuw leven.

Ze kwam uit de schuldsanering
en ging de boekhouding doen.
Dertig jaar onzekerheid
verloor het
van een paar stemmen
die bleven zeggen:
jij kunt dit.

Nu sta ik hier
met al deze mensen op mijn papier,
die u niet allemaal zult ontmoeten,
maar die er wel zijn,
in een stad
die opmerkelijk goed is
in voor elkaar zorgen
zonder daar een beleidsstuk voor nodig
te hebben.

Dus aan u
die straks besluiten neemt
met woorden als kaders, budgetten
en uitvoeringsagenda's,

wil ik vragen
– en dit is geen groot verzoek –
om af en toe
iets scheef te laten
als een mens daar beter van wordt.

Om ruimte te maken
voor het onmeetbare,
het trage,
het kleine
dat zich nergens laat verantwoorden
maar overal gebeurt.

Om keuzes te maken
die niet alleen werken
in theorie;
maar ook in een wasserette
waar menselijkheid
niet wordt vervangen door machines.

Op straat
waar een fiets nét recht genoeg staat
om iemand door te laten.
Of in een stem
die misschien een beetje vals begint
maar toch wordt gehoord.

Maak keuzes
die zacht genoeg zijn
om mensen niet te breken
en sterk genoeg
om ze te laten blijven zingen.

Jaimy Hindriks
Stadsdichter

Colofon Ontwerp en Vormgeving: Spark, Bert Hobers Gemeente Groningen Natascha van 't Hooft
Foto's: Hobbe Hollands, Roelof Bos, Gemeente Groningen | Uitgave: Gemeente Groningen 2026

PRO GRONINGEN

Partij voor de Dieren

CDA

SP

ChristenUnie Groningen